

8. Dani Šime i Ante Starčevića
8th Šime and Ante Starčević Days

SUVREMENI KONCEPT DOMOVINE
THE MODERN CONCEPT OF HOMELAND

Nakladnik / Publisher

Sveučilište u Zadru
Odjel za nastavničke studije u Gospiću

Za nakladnika / For the Publisher

Dijana Vican

Urednice / Editorial Board

Sanja Vrcić-Mataija
Katica Balenović

Lektura i korektura / Language editing

Sanja Vrcić-Mataija (hrvatski jezik / Croatian)
Katica Balenović (engleski jezik / English)

Naslovna stranica / Cover page

Starčevićev rukopis – izvor DAG / Starčević's manuscript – source DAG

Grafičko oblikovanje i prijelom / Graphic design and layout

Ines Bralić

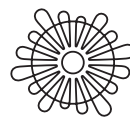
Tisak / Printed by

Grafikart d.o.o., Zadar

Naklada / Print run

80

ISBN 978-953-331-415-0

Sveučilište u Zadru
Universitas Studiorum
Jadertina | 1396 | 2002 |

Odjel za nastavničke studije u Gospiću

8. Dani Šime i Ante Starčevića 8th Šime and Ante Starčević Days

SUVREMENI KONCEPT DOMOVINE THE MODERN CONCEPT OF HOMELAND

KNJIŽICA SAŽETAKA BOOK OF ABSTRACTS

CIP zapis dostupan u računalnom
katalogu Znanstvene knjižnice u
Zadru pod brojem 170113025

Gospić, 26. – 27. svibnja 2023.

Programski odbor:

izv. prof. dr. sc. Sanja Vrcić-Mataija (Sveučilište u Zadru), predsjednica
izv. prof. dr. sc. Katica Balenović (Sveučilište u Zadru)
izv. prof. dr. sc. Jadranka Brkić-Vejmelka (Sveučilište u Zadru)
izv. prof. dr. sc. Anela-Nikčević Milković (Sveučilište u Zadru)
dr. sc. Ivica Mataija (Državni arhiv u Gospiću)
izv. prof. dr. sc. Šeherzada Džafić (Univerzitet u Bihaću)
izv. prof. dr. sc. Mojca Kompara Lukančič (Univerza v Mariboru)
red. prof. dr. sc. Dragica Haramija (Univerza v Mariboru)
doc. dr. sc. Ante Gverić (Državni arhiv u Zadru)
dr. sc. Ante Sorić (Sveučilište u Zadru)

Organizacijski odbor:

izv. prof. dr. sc. Katica Balenović (Sveučilište u Zadru), predsjednica
izv. prof. dr. sc. Sanja Vrcić-Mataija (Sveučilište u Zadru)
izv. prof. dr. sc. Jasminka Brala-Mudrovčić (Sveučilište u Zadru)
doc. dr. sc. Ines Cvitković Kalanjoš (Sveučilište u Zadru)
doc. art. Tvrtko Sarić (Sveučilište u Zadru)
dr.sc. Damir Mikoč (Sveučilište u Zadru)
Jelena Vlahović, prof. (Sveučilište u Zadru)
Marija Fajdić, arhivistica (Državni arhiv u Gospiću)
Hana Lukas Midžić, mag. art. (Sveučilište u Zadru)
Marina Franić Šimunić, mag. educ. pfilol. croat. (Sveučilište u Zadru)
Melani Kosec, studentica (Sveučilište u Zadru)

Održavanje znanstveno-stručnog skupa

8. Dani Šime i Ante Starčevića pomogli su:

Sveučilište u Zadru
Državni arhiv u Gospiću
Ličko-senjska županija
Grad Gospić
Pučko otvoreno učilište Dr. Ante Starčević
Park prirode Velebit
Nacionalni park Plitvička jezera
Turistička zajednica grada Gospića
Turistička zajednica Ličko-senjske županije

SADRŽAJ / CONTENTS

Uvod	11
Plenarna izlaganja / Plenary Lectures	
Ante Bralić Što je danas nama Ante Starčević? Razvoj mita i njegova (moguća) dekonstrukcija What is Ante Starčević to us Today? Development of Myth and its (possible) Deconstruction	13 13 13
Stjepan Blažetin Manifestacija hrvatske nacionalne svijesti u književnosti Hrvata u Mađarskoj The Manifestation of Croatian National Consciousness in Croatian Literature in Hungary	14 15
Pavo Barišić Lika u djelu Ante Starčevića Lika in the Oeuvre of Ante Starčević	16 16
Izlaganja sa skupa / Conference Presentations	
Katica Balenović Anglizacija hrvatskog jezika u jeziku digitalnih domorodaca – potreba i /ili pomodarstvo Anglicisation of the Croatian language in the Language of Digital Natives - A Need and/or Faddishness	17 17
Željko Bartulović Neka pitanja državnopravnog položaja Hrvatske u radu dr. Ante Starčevića Some Questions of the State and Legal Position of Croatia in the Work of Dr Ante Starčević	18 18
Petra Božanić Nacionalni imaginarij hrvatskoga jezika u predgovorima gramatika prve polovice 19. stoljeća The National Imaginary of the Croatian Language in the Prefaces of the Grammar Books of the First Half of the 19 th Century	19 20
Jasminka Brala – Mudrovčić i Ana Lemić Domoljublje u uglazbljenim književnim tekstovima o Lici i velebitskom primorju Patriotism in Literary Texts Set to Music about Lika and the Sub-Velebit Coast	20 21

Ivan Brlić i Adrian Knežević			
Ante Starčević i dalmatinski narodnjaci – povijest jednog turbulentnog odnosa	22		
Ante Starčević and the Party of Rights – The History of a Turbulent Relationship	22		
Anita Bušljeta Tonković i Ema Bašić			
Obrazovne (ne)mogućnosti kao razlog napuštanja ruralnih prostora Hrvatske: studija slučaja odselidbe mladih iz tradicionalne regije Like	23		
Limited Educational Opportunities as a Reason for Migration from Croatia's Rural Areas: A Case Study on the Migration of Young People from the Traditional Region of Lika	24		
Maja Cindrić, Josipa Čuka i Maja Čuletić Čondrić			
Razvoj nazivlja osnovnih matematičkih pojmova kroz udžbeničku literaturu od sredine 18. stojeća do danas	24		
Development of the Nomenclature of Basic Mathematical Concepts Through Textbook Literature from the Middle of the 18 th Century to the Present Day	25		
Ines Cvitković Kalanjoš			
Koncept domovine u hrvatskoj popularnoj glazbi (1991.-1995.)	26		
The Concept of Homeland in Croatian Popular Music (1991-1995)	27		
Slađana Čuljat			
Njegovanje hrvatskog jezika u poslovnoj komunikaciji – ne anglizmima?	27		
Cultivating the Croatian Language in Business Communication – No to Anglicisms?	28		
Ante Delić			
Hrvatska bratska zajednica i financiranje obrane marsejskih atentatora	29		
The Croatian Fraternal Union and the Financing of the Defence of the Marseille Assassins	29		
Marina Franić Šimunić			
Tema domovine u časopisu <i>Smib</i>	30		
Homeland Theme in <i>Smib</i> Magazine	30		
Vesna Grahovac – Pražić			
Šime Starčević – „...mudra glava, i jedna zvizda naša”	31		
Šime Starčević – ‘...a wise head, and one of our stars’	31		
Azra Ičanović			
Povijesna stvarnost kao faktor narativnog re/definiranja bosanskohercegovačkog (multi)kulturnog identiteta u prozi Faruka Šehića	32		
		Historical Reality as a Factor of Narrative Re/definition of Bosnian (Multi) Cultural Identity in the Prose of Faruk Šehić 33	
		Sanja Knežević	
		O ljepoti domovine (Plitivčka jezera u hrvatskom književnom putopisu)	34
		About the Beauty of the Homeland (Plitvice Lakes in Croatian Literary Travels)	34
		Mojca Kompara Lukančić	
		Elements of Codeswitching in Slovenian Language:	
		The Presence of English Words in Slovenian Language	35
		Elementi prebacivanja kodova u slovenskom jeziku:	
		prisutnost anglizama u slovenskom jeziku	35
		Margerita Kranjčević Koričić	
		Elementi domoljublja u rukopisnome tekstu Šime Starčevića	36
		Elements of Patriotism in the Šime Starčević's Manuscript Text	36
		Tin Lemac	
		Domovinske teme u pjesništvu Vesne Parun	37
		Homeland Themes in the Poetry of Vesna Parun	37
		Filip Lenić	
		Utjecaj Ante Starčevića na ideološki razvoj dalmatinskog hrvatstva kroz recepciju pravaške predizborne agitacije za Hrvatski sabor 1884. i 1887. godine	38
		Influence of Ante Starčević on the Ideological Development of the Dalmatian Croatiness Through the Reception of the Pre-election Agitation of the Party of Rights for the Croatian Parliament in 1884 and 1887	38
		Marica Mamut i Dinko Marin	
		Suhozidi u kontekstu tradicionalnog i suvremenog poimanja nacionalnog identiteta	39
		Dry Stone Wall in the Context of Traditional and Contemporary Understanding of National Identity	40
		Ana Marin	
		Predodžbe domovine u prozama Julienne Eden Bušić	41
		Perceptions of the Homeland in the Prose of Julienne Eden Bušić	41
		Dinko Marin i Ivana Maruna	
		Stavovi učenika o oblicima edukacija u zaštićenim područjima Gorske Hrvatske	42
		Students' Attitudes Towards Types of Education in the Protected Areas of the Gorska Hrvatska (Mountain Croatia Districts)	43

Ivica Mataija		
Dom u jeziku i jezik u domu / Onomaziološka raščlamba germanizama u gospićkim štokavskim ikavskim govorima	44	
Home in Language and Language in Home / Onomasiological Analysis of Germanisms in Gospić's Štokavian Ikavian Dialect	44	
Jadranka Mlikota i Rene Čipanjan Banja		
<i>Uzničke uspomene</i> Stjepana Radića – analiza Radićeva jezičnoga identiteta u svjetlu jezičnih i stilskih značajka memoarskih zapisa u prvoj polovici 20. stoljeća	45	
<i>Uzničke uspomene</i> by Stjepan Radić – the Analysis of Radić's Language Identity in the Light of the Language and Stylistic Features of the Memoirs in the First Half of the 20 th Century	46	
Josip Miletić		
Domovina i patriotizam u poeziji Šimuna Šite Ćorića	46	
Homeland and Patriotism in the Poetry Written by Šimun Šito Ćorić	47	
Anela Nikčević – Milković		
Individualni, demografski i kontekstualni prediktori interkulturalne osjetljivosti	47	
Individual, Demographic and Contextual Predictors of Intercultural Sensitivity	48	
Ivana Odža		
Domoljublje u lektiri od 1. do 4. razreda	49	
Patriotism in Reading from 1 st to 4 th Grade	49	
Nensi Segarić i Jadranka Brkić – Vejmelka		
Mišljenja mladih o prilikama i preprekama u ostvarivanju zadovoljavajućeg života u Hrvatskoj	50	
The Attitudes of Young People About Possibilities and Obstacles in Achieving Satisfactory Life in Croatia	51	
Anela Serdar Pašalić i Ivana Tomljenović		
Domovina u kazališnoj umjetnosti	51	
Homeland in Theatre Arts	52	
Ante Sorić		
Domoljublje u opusu pastoralnog teologa don Živana Bezića	53	
Patriotism in the Literary Works of don Živan Bezić, the Pastoral Theologian	53	
Milan Šarić		
Ante Starčević u ličkim pravaškim glasilima <i>Hrvat</i> i <i>Starčevićanac</i>	54	
Ante Starčević in Lika Right Wing Newsletters of <i>Hrvat</i> and <i>Starčevićanac</i>	54	
Mirela Šušić		
Domovina i emocije u Cesarićevoj pjesmi <i>Trubač sa Seine</i> (<i>Matoš u Parizu</i>) u metodičkom kontekstu	55	
Homeland and Emotions in Cesarić's Poem <i>The Trumpeter from the Seine</i> (<i>Matoš in Paris</i>) in a Methodological Context	55	
Maja Verdonik i Kristina Polić		
Likovi legendi Središnje Hrvatske u autorskim slikovnicama Zdenka Bašića	56	
The Characters of the Central Croatian Legends in the Zdenko Bašić's Picture Books	57	
Matija Vigato i Ivica Vigato		
Identitet bratovština sa zadarskoga područja u 17. i 18. stoljeću – Metafizički temelji i leksička analiza	57	
Identity of Confraternities From the Zadar Area in the 17 th and 18 th Centuries - Metaphysical Foundations and Lexical Analysis	58	
Jelena Vignjević		
Domovina za početnike u čitanju i pisanju (prezentacija domovine u hrvatskim početnicama)	59	
The Homeland for Beginners in Reading and Writing (Presentation of Homeland in Croatian School Primers)	59	
Jelena Vlahović		
Nacionalni identitet kao odgojno-obrazovna vrijednost	60	
National Identity as an Educational Value	61	
Sanja Vrcić – Mataija		
Koncepcija domoljublja u paratekstualnim sastavnicama dječje proze o Domovinskom ratu	61	
The Concept of Patriotism in Paratextual Components of Children's Prose About the Homeland War	62	
Marko Vučetić		
Koncept domovine između patriotizma i nacionalizma	63	
The Concept of Homeland Between Patriotism and Nationalism	63	

Potaknuti 200. obljetnicom rođenja Oca Domovine – dr. Ante Starčevića (23. V. 1823. – 28. II. 1896.), Odjel za nastavničke studije u Gospiću, Sveučilišta u Zadru, u suradnji s Državnim arhivom u Gospiću, znanstvena promišljanja skupa 8. Dana Šime i Ante Starčevića, pod nazivom Suvremeni koncept domovine, usmjerava istraživanjima semantički slojevitog pojma domovine kontekstualiziranog u obzor humanističkog, društvenog, prirodoslovnog, umjetničkog i interdisciplinarnog motrišta.

Kao začetnik ideje o državnoj samostalnosti i pravu naroda na samoodređenje, istovremeno zastupajući liberana načela u izgradnji države, intrigantan u svojim jezikoslovnim, političkim i filozofskim stajalištima, dr. Ante Starčević potiče nas na promišljanja o kompleksnosti pojma domovine, u povijesnom kontekstu, no prije svega u vremenu današnjice. U tom se smislu slojevitost u određenju suvremenog koncepta domovine može promatrati na različite načine otvarajući prostor propitivanjima u okvirima različitih tematskih cjelina. Stoga smo istraživanje teme suvremenog koncepta domovine usmjerili na nekoliko tematskih smjernica:

- 1. Suvremene naracije o domovini** (domovina i patriotizam; domovina i zavičaj; tradicionalno i suvremeno poimanje domoljublja; matična domovina–domovina dijaspore; migranti i domovina; (re)prezentacija domovine u medijima; domovina kao mjesto sjećanja; multikulturalnost i domoljublje; odnos religioznosti i domoljublja; domoljublje i kultura; domovina u kontekstu tradicionalnog i suvremenog poimanja nacionalnog identiteta; domovina između fikcije i faksije; domovina u jeziku; jezik i domovina u kontekstu suvremenosti).
- 2. Dr. Ante Starčević** (suvremeno iščitavanje Starčevićeve književne, jezikoslovne, novinarske i političko-ideološke ostavštine; Starčević i domovina; Starčevićeva važnost i tragovi u hrvatskoj suvremenosti; osoba i djelo Ante Starčevića kao inspiracija književnoga, likovnog i kulturološkog konteksta).
- 3. Domovina u umjetnosti i popularnoj kulturi** (koncept domovine u književnosti; domoljubne teme u kontekstu žanrovske polifonije; (re)prezentacija domovine u likovnoj, glazbenoj, kazališnoj i filmskoj umjetnosti; konstruiranje slike o domovini u popularnim tekstovima).
- 4. Domovinske teme u nastavi i obrazovanju** (domovina u školskim udžbenicima; položaj domovinskih tekstova u školskim programima, u nastavnim/školskim kurikulumima; jezikoslovna promišljanja doma i domovine; semantička slojevitost domovine).

▶ PLENARNA IZLAGANJA PLENARY LECTURES

Ante Bralić

Sveučilište u Zadru
Odjel za povijest
Hrvatska

Što je danas nama Ante Starčević? Razvoj mita i njegova (moguća) dekonstrukcija

Ante Starčević već je za života postao simbol i mitska figura hrvatske političke scene. Više je razloga za to: od njegove spremnosti na žrtvovanje za političke ideale što uključuje i asketski život, jasnoća političke ideje i dosljednost u njenu provođenju. Starčević je već za života dobio nadimak Otac Domovine tj. poziciju patrijarha hrvatske političke misli. Kako ni nakon njegove smrti 1896. pitanje samostalne hrvatske države nije bilo riješeno, a upravo je ta ideja predstavljala srž njegove političke misli, njegova simbolika je bila i dalje iznimno aktualna na političkom bojištu. Njega su kao uzor uzimali, u političkoj praksi, potpuno različiti politički akteri od integralnog jugoslavenstva do ustaštva. Ante Starčević pripada najužem panteonu hrvatskih „očeva utemeljitelja“. U izlaganju će se kroz odabrane primjere pokazati kakva je bila njegova recepcija u različitim povijesnim okolnostima i pokušati razjasniti zašto svi aspekti političkog djelovanja Ante Starčevića nisu imali blagotvoran utjecaj na razvoj političke prakse. U prvom redu se misli na njegovu rezerviranost prema svakodnevnoj političkoj praksi i odbijanje preuzimanja „novih“ oblika političke borbe. Kao suprotnost njemu uzet će se politička praksa Stjepana Radića i Franje Tuđmana, dvojice hrvatskih političara koji su se pozivali na Starčevićevu političku baštinu.

Ključne riječi: Ante Starčević, otac domovine, mit, politička praksa, nasljeđe

What is Ante Starčević to us Today? Development of Myth and its (possible) Deconstruction

Ante Starčević, during his lifetime, already became a symbol and mythical figure of the Croatian political scene. There are several reasons for this: his willingness to sacrifice for political ideals, which include an ascetic life, the clarity of the political idea and consistency in its implementation. Starčević already received the nickname Old Man ("Stari") during his lifetime, i.e. the position of the patriarch of Croatian political thought. Even after his death in 1896, the question of an independent Croatian state was not resolved, and it was this idea that represented the core of his political thought, his symbolism was still extremely relevant on the political

battlefield. In political practice, he was taken as a role model by completely different political actors, from integral Yugoslavianism to the Ustastvo. Ante Starčević belongs to the highest level of a pantheon of Croatian “founding fathers”. The presentation will show, through selected examples, how he was received in different historical circumstances and will clarify why all aspects of Ante Starčević’s political activity did not have a beneficial impact on the development of political practice. In the first place, we mean his reservation towards everyday political practice and his refusal to take on “new” forms of political struggle. The political practice of Stjepan Radić and Franjo Tuđman, two Croatian politicians who referred to Starčević’s political heritage, will be taken as a contrast to him.

Key words: Ante Starčević, founding father, myth, political practice, heritage

Stjepan Blažetin

Sveučilište u Pečuhu
Filozofski fakultet
Mađarska

Manifestacija hrvatske nacionalne svijesti u književnosti Hrvata u Mađarskoj

Tijekom XIX. stoljeća u srednjoeuropskom prostoru sve više dolaze do izražaja moderne koncepcije naroda te se završavaju nacionalno-integracijski procesi koji će zahvatiti i Hrvate. Raspadom Austro-Ugarske Monarhije i stvaranjem novih država na nekadašnjem njezinom teritoriju Kraljevina Ugarska odlazi u prošlost. Neki rubni dijelovi hrvatskog etničkog korpusa naći će se u okvirima posttrianonske Mađarske u manjinskoj situaciji. Kada su u državi u kojoj nacionalne manjine obitavaju političke prilike relativno povoljne a odnosi prema njima uglavnom korektni, nacionalne su manjine i onda ugrožene. U takvoj situaciji književnik (autor) - pripadnik nacionalne manjine - sebe najčešće zamišlja u vodećoj ulozi. Svojim književnim radom nastoji pridonijeti očuvanju i jačanju svoga jezika i kulture, izgrađivanju i učvršćivanju nacionalne svijesti pa se neizbježno približava prosvjetiteljskim koncepcijama književnosti. Pretpostavka je da će ovakva književna strategija naglašavati nacionalnu komponentu književnosti te da će književna djela nerijetko odašiljati nacionalno-identitetske poruke. Međutim, zbog specifičnih društveno-političkih prilika u Mađarskoj i u njezinom okruženju, hrvatska se nacionalna svijest ne manifestira jednoznačno u književnosti Hrvata u Mađarskoj. Izlaganje će se fokusirati na procese zbog kojih se mijenja odnos Hrvata u Mađarskoj prema vlastitom nacionalnom biću te pokazati kako se te promjene manifestiraju u književnosti Hrvata u Mađarskoj.

Ključne riječi: nacionalna svijest, prosvjetiteljska koncepcija, Hrvati u Mađarskoj, Austro-Ugarska Monarhija

The Manifestation of Croatian National Consciousness in Croatian Literature in Hungary

During the XIX century in Central Europe, a modern notion and concept of nationality were becoming more and more significant, resulting in national integration processes that will, among other nations, affect Croats as well. With the disintegration of the Austro-Hungarian Monarchy and the creation of new states on its former territory, the Kingdom of Hungary, known from the Monarchy, ceases to exist. Some peripheral parts of the territory occupied by Croats become a part of post-Trianon Hungary, making the Croats living there a minority. Even when the political climate is relatively favourable for minorities, they are always endangered. In such a situation, a writer (author) - a member of a national minority - most often imagines himself in the role of a leader. With their literary work, they strive to contribute to the preservation and strengthening of their language and culture, as well as to the building and consolidation of national consciousness, hence their literary work inevitably resembles some aspects of Enlightenment literature. We could assume that this kind of literary work will emphasize and underline concepts of nationality and will often try to educate their recipients on the importance of their national identity. However, due to specific socio-political circumstances in Hungary and its neighbouring countries, Croatian national consciousness is not clearly and unanimously manifested in the literature of Croats in Hungary. The presentation will focus on the processes that are changing the attitude of Croats in Hungary towards their own national identity and show how these changes are manifested in the literature of Croats in Hungary.

Key words: national consciousness, concepts of enlightenment, Croats in Hungary, Austro-Hungarian Monarchy

Lika u djelu Ante Starčevića

U predavanju ću izložiti nazore Žitničanina Ante Starčevića o njegovu zavičaju. Rođen je u Lici i ostao je svojemu rodnom kraju na poseban način blizak. Po karakteru nosi obilježja ličkoga zavičaja. Njemu je posvetio mnoštvo svojih djela i razmišljanja. Lika je povezujuća spona između sjeverne i južne Hrvatske. Zacijelo je iz rodnooga kraja baštinio osebujnu misiju povezivanja Hrvatske. Osobito ću se osvrnuti na privrženost velikoga sabornika iz Like svojemu zavičaju i njegovu duboku vezanost uz korijene koja izlazi na vidjelo u njegovim djelima. Od prvih spisa o svadbenim običajima u Lici do konca života i glasovite oporuke zavičaj je prisutan u temama koje obrađuje. Lici posvećuje pjesme, putopise, govore rasprave pa i glasovite igrokaze iz pučkoga života. Iz niza iskaza i razmatranja u djelima nastojat ću izložiti njegov mozaik o Lici.

Ključne riječi: Lika, zavičaj, Ante Starčević

Lika in the Oeuvre of Ante Starčević

In the lecture, I will present the views of Ante Starčević from Žitnik on his homeland. He was born in Lika and remained close to his native country in a special way. In terms of character, he bears the marks of his Lika homeland. He dedicated many of his works and thoughts to it. Lika is a link between northern and southern Croatia. He must have inherited the unique mission of uniting Croatia from his native region. I will particularly refer to the attachment of the great parliamentarian from Lika to his homeland and his deep closeness to his roots, which is revealed in his works. From the first scripts about wedding customs in Lika to the end of life and the famous testament, the homeland is present in the topics he deals with. He dedicates poems, travelogues, speeches, treaties and famous dramas from folk life to his homeland. From a series of statements and considerations in the works, I will try to present his mosaic about Lika.

Key words: Lika, homeland, Ante Starčević

IZLAGANJA SA SKUPA CONFERENCE PRESENTATIONS

Katica Balenović
Sveučilište u Zadru
Odjel za nastavničke studije u Gospiću
Hrvatska

Anglizacija hrvatskog jezika u jeziku digitalnih domorodaca – potreba i /ili pomodarstvo

Jezik je ne samo sredstvo komunikacije, nego i izraz nacionalnog identiteta tj. osjećaja pripadnosti ljudima koji dijele zajedničku kulturu, običaje, nasljeđe i političke institucije (Schmid, 2001). U radu se istražuje potreba za korištenjem engleskih izraza u hrvatskom jeziku u kontekstu jezične globalizacije/anglizacije u kojoj se engleski jezik nametnuo kao globalan, dominantan jezik, jezik digitalnog svijeta, lingua franca današnjice. Istraživanje je provedeno među studentima učiteljskog studija s ciljem određivanja stavova u vezi uporabe engleskih izraza u hrvatskom jeziku u svakodnevnoj komunikaciji. Polazi se od pretpostavke da studenti kao digitalni domorci, „izvorni govornici“ jezika novih tehnologija (Prensky, 2001), više koriste engleske izraze od njihovih hrvatskih inačica. Za potrebe istraživanja sastavljen je anketni upitnik, u kojemu su ponudeni engleski izrazi i njihove hrvatske inačice kao i tvrdnje o uporabi engleskih izraza u hrvatskom jeziku u svakodnevnoj komunikaciji. Rezultati istraživanja pokazali su da studenti više koriste engleske riječi u odnosu na njihove hrvatske inačice što pridonosi anglicizaciji hrvatskoga jezika koja se događa u svim područjima čovjekova djelovanja i na svim jezičnim razinama.

Ključne riječi: hrvatski jezik, engleski jezik, anglicizacija, studenti, komunikacija

Anglicisation of the Croatian language in the Language of Digital Natives - A Need and/or Faddishness

Language is more than a means of communication - it refers to a sense of national identity and belonging to people who share a common culture, customs, heritage and political institutions (Schmid, 2001). The paper explores the need for the use of English expressions in the Croatian language in the context of language globalisation/anglicisation in which the English language is seen as a global, dominant language, the language of the digital world, lingua franca of today's society. The study was conducted among students of Teacher Education to determine participants' attitudes towards the use of English expressions in the Croatian language in everyday communication.

The initial hypothesis was that students as digital natives, „native speakers“ of the language of new technologies (Prensky, 2001), use English expressions more than their Croatian equivalents. A questionnaire was used consisting of English expressions and their Croatian equivalents as well as statements on the use of English expressions in the Croatian language in everyday communication. The research results showed that students use English expressions more than their Croatian equivalents which contributes to the anglicisation of the Croatian language in every field of human activities and at all linguistic levels.

Key words: Croatian, English, anglicisation, students, communication

Željko Bartulović | Sveučilište u Rijeci
Pravni fakultet
Hrvatska

Neka pitanja državnopravnog položaja Hrvatske u radu dr. Ante Starčevića

Dr. Ante Starčević u svojoj političkoj koncepciji, stvaranju i djelovanju pravaškog pokreta, kao doktor pravnih znanosti, polazio je od državnopravnih zamisli i temeljio tumačenja o hrvatskoj državnosti na onodobnim idejama i shvaćanju države i prava. Pri tome je temelj naučavanja bilo višestoljetno, kontinuirano postojanje hrvatske državnosti od hrvatske srednjovjekovne države pa do 19. stoljeća. Uspješno je dokazivao postojanje te državnosti spram nasrtaja drugih državnih i nacionalnih koncepcija. Program pravaštva napisao je kao veliki bilježnik Riječke županije. Starčevićeva državna ideja i pravaško učenje obuhvaćalo je široku lepezu koja je utjecala i bila prihvaćena od kasnijih hrvatskih političara i političkih stranaka najšireg spektra, barem u njenim određenim oblicima, sve do današnjih dana i osamostaljenja Hrvatske.

Gljučne riječi: Ante Starčević, pravaštvo, državna ideja, Hrvatska, 19. stoljeće

Some Questions of the State and Legal Position of Croatia in the Work of Dr Ante Starčević

Dr Ante Starčević, in his political conception, creation and operation of the right-wing movement, as a doctor of legal sciences, started from ideas of state law and based his interpretations of Croatian statehood on the contemporary ideas and

understanding of the state and law. At the same time, the basis of teaching was the centuries-old, continuous existence of Croatian statehood from the Croatian medieval state until the 19th century. He successfully proved the existence of this statehood against the onslaught of other state and national conceptions. He wrote the law program as a grand notary of Rijeka County. Starčević's state idea and right-wing teaching encompassed a wide range that influenced and was accepted by later Croatian politicians and political parties of the widest spectrum, at least in its specific forms, until the present day and the independence of Croatia.

Key words: Ante Starčević, right-wing movement, statehood idea, Croatia, 19th century.

Petra Božanić | Sveučilište u Splitu
Filozofski fakultet
Hrvatska

Nacionalni imaginarij hrvatskoga jezika u predgovorima gramatika prve polovice 19. stoljeća

Cilj je ovoga rada raščlambom predgovora slovnica prve polovice 19. stoljeća rekonstruirati nacionalni imaginarij hrvatskoga jezika u hrvatskim gramatikama tijekom toga razdoblja. S obzirom na to da su u hrvatskome jezikoslovlju provedena istraživanja o općim obilježjima predgovora u starijim gramatikama, a oni predstavljaju diskurs duha vremena u kojemu su nastali, ovaj će se rad koristiti imagološkom analitičkom metodologijom temeljenom na kontrastivnome pristupu. Istraživačku će građu činiti skupina imagama u predgovorima gramatika hrvatskoga jezika, koji se poimaju kao diskurzivne tvorbe, koje će se promatrati u vidu oblikovanja položaja hrvatskoga kao nacionalnoga jezika, tj. isječka povijesti nacionalno-imagotipskih sustava jezične slike hrvatskoga jezika kao elementa kompleksnih i (nad)nacionalnih međuovisnosti. Riječ je, dakle, o primjerima nacionalno-jezične autopredodžbe (slika hrvatskoga jezika, jezičnoga prostora i govornika) i heteropredodžbe (slika inih jezika, jezičnih prostora i govornika). Pretpostavlja se da će se ovim radom oblikovati slika o nacionalnim predodžbama jezičnih koncepcija u vremenu koje je prethodilo prijelomnome trenutku razvoja hrvatskoga standardnog jezika.

Gljučne riječi: gramatike, hrvatski jezik, imagologija, nacionalni identitet, 19. stoljeće

The National Imaginary of the Croatian Language in the Prefaces of the Grammar Books of the First Half of the 19th Century

This paper aims to reconstruct the national imaginary of the Croatian language in Croatian grammar books of the first half of the 19th century by analyzing the prefaces. Given that previous papers have been oriented to general characteristics of prefaces in older grammars, and prefaces represent the discourse of the times in which they were written, this paper will use an imagological analytical methodology based on a contrastive approach. The research material will consist of a group of images in the prefaces of the Croatian language grammar books, which are understood as discursive formations, which will be observed from the aspect of formatting position of Croatian as a national language, i.e. as an element of complex and (supra)national interdependencies in the fragment of the history of national-imagotypic systems. These are, therefore, examples of national-linguistic self-images (images of the Croatian language, linguistic area and speakers) and hetero-images (images of other languages, linguistic area and speakers). It is assumed that this paper will create a picture of the ideas of language concepts in the time that preceded the turning point in the development of the Croatian standard language.

Key words: Croatian language, grammars books, imagology, national identity, 19th century

Jasminka Brala – Mudrovčić

Sveučilište u Zadru
Odjel za nastavničke studije u Gospiću
Ogranak Matice hrvatske u Gospiću
Hrvatska

Ana Lemić

Domoljublje u uglazbljenim književnim tekstovima o Lici i velebitskom primorju

Rad donosi analizu književnih tekstova koji tematiziraju prostor Like i podvelebitskoga primorja s naglaskom na motive domoljublja, čovjekoljublja i vjere kao temelja moralnoga i etičkoga života. Kako domoljublje kao pojam podrazumijeva osjećaj ponosa koji pojedinac ima prema cjelini kojoj pripada, osjećaj privrženosti vlastitome narodu, odnosno duhovnim tvorevinama koje pripadaju vlastitome narodu u razmatranje će se uključiti i autori rodnom vezani za navedeni kraj. Provedenom analizom pokušat će se pokazati kako su osjećaji vezani uz domovinu često najdublji izvor stvaralačkoga nagona.

Navedenu teritorijalnu i kulturnu, odnosno nacionalnu identifikaciju moguće je iščitati iz Bašćanske ploče i Zapisa popa Martinca, iz djela Silvija Strahimira Kranjčevića, Mateše Kuhačevića, Lavoslava Vukelića, Ljudevita Varjačića, Luke Perkovića, Jure Prpića, Zlatka Tomičića pa sve do Augusta Harambašića koji je spjevao Starčeviću himnu posvećenu Ocu Domovine – dr. Anti Starčeviću i mnogih drugih.

Izdvojiti će se i analizirati samo uglazbljena djela te će se time pokušati prikazati i opravdati spoj dviju umjetnosti kao temelj drukčije perspektive u proučavanju književnih tekstova koji govore o ovome često neopravdano zapostavljenom dijelu naše hrvatske domovine.

Ključne riječi: domoljublje, hrvatska književnost, Lika, podvelebitsko primorje

Patriotism in Literary Texts Set to Music about Lika and the Sub-Velebit Coast

The paper provides an analysis of literary texts that thematise the area of Lika and the Sub-Velebit coast with an emphasis on the motives of patriotism, philanthropy and faith as the basis of moral and ethical life. Since patriotism as a term implies the feeling of pride that an individual has towards the whole to which he belongs, the feeling of attachment to his people, that is, to the spiritual creations that belong to his people, authors related to the mentioned region will also be included in the consideration. The analysis will try to show how feelings related to the homeland are often the deepest source of creative drive.

The aforementioned territorial and cultural, i.e. national identification can be read from the Bašćanska ploča and Zapis popa Martinca, from the works of Silvija Strahimir Kranjčević, Mateša Kuhačević, Ljoslav Vukelić, Ljudevit Varjačić, Luka Perković, Jure Prpić, Zlatko Tomičić, all the way to August Harambašić who sang Starčević's anthem dedicated to the Father of the Motherland Dr Ante Starčević and many others.

Only works set to music will be singled out and analysed, thereby trying to show and justify the combination of two arts as the basis of a different perspective in the study of literary texts that talk about this often unjustifiably neglected part of our Croatian homeland.

Key words: patriotism, Croatian literature, Lika, the Sub-Velebit coast

Ivan Brlić : Institut društvenih znanosti Ivo Pilar
Područni centar Gospić
Adrian Knežević : Institut društvenih znanosti Ivo Pilar
Područni centar Gospić
Hrvatska

Ante Starčević i dalmatinski narodnjaci – povijest jednog turbulentnog odnosa

Drugu polovicu 19. stoljeća s pravom možemo prozvati epohom Oca Domovine – Ante Starčevića. On je uz Josipa Jurja Strossmayera bio politički modus vivendi tadašnje Kraljevine Hrvatske i Slavonije. Stranka prava, čiji je bio rodonačelnik, svoju djelatnost je protezala i „preko Velebita“, gdje su ključnu političku ulogu u Kraljevini Dalmaciji imali političari okupljeni oko Narodne stranke. Kako se uopće razvijao taj odnos dalmatinskih narodnjaka prema ideološkoj matrici djelovanje Ante Starčevića i njegove stranke? Autori će se u radu posebno osvrnuti na dinamiku tih odnosa, odnosno pokušat će odgovoriti na pitanje kako su dalmatinski narodnjački prvaci poput Mihovila Pavlinovića, Miha Klaića, Pera Čingrije i drugi, gledali na lik Ante Starčevića, a kako na pripadnike njegove stranke. Koristeći prije svega stranačke tiskovine s kraja 19. i početka 20. stoljeća (Narodni list, Narod, Jedinstvo, Hrvatska, Hrvatska domovina, Hrvatsko pravo, Starčevićanac), ali i dijelove privatnih korespondencija, nastojat će se objasniti kako je došlo do zategnutih odnosa između ovih dviju strana i zašto su ideju homogenizacije hrvatskog narodnog tkiva različito tumačili Ante Starčevića i njegovi pravaši, a različito dalmatinski narodnjaci.

Ključne riječi: dr. Ante Starčević, Mihovil Pavlinović, novine, pravaški pokret, narodnjaštvo

Ante Starčević and the Party of Rights – The History of a Turbulent Relationship

The second half of the 19th century, without any doubt, can be referred to as the time of the Father of the Country Ante Starčević. Alongside Josip Juraj Strossmayer, he was the political modus vivendi of the Kingdom of Croatia-Slavonia. The Party of Rights, founded by Ante Starčević himself, also operated 'across Velebit', where a crucial political role in the Kingdom of Dalmatia was that of politicians gathered around the People's Party. What was the nature of the relationship between the People's Party from Dalmatia on one hand and Ante Starčević and his party on the other hand? The authors of this paper will try to answer that question, that is the question of how Dalmatian politicians such as Mihovil Pavlinović, Miho Klaić, Pero Čingrija and others regarded Ante Starčević's acts, as well as acts of members of his party. The authors will use old newspapers from the period of late 19th and the beginning of the 20th

century (Narodni list, Narod, Jedinstvo, Hrvatska, Hrvatska domovina, Hrvatsko pravo, Starčevićanac). The authors will also use some parts of private correspondence, through which they will try to explain the nature of the strained relationship between the mentioned parties, as well as why was the idea of homogenization of Croatian ethnical corpus interpreted in two different ways – one by Ante Starčević and members of his party and the other by members of the People's Party from Dalmatia.

Key words: Ante Starčević, Mihovil Pavlinović, newspapers, the Party of Rights movement, the Party of Rights

Anita Bušljeta Tonković : Institut društvenih znanosti Ivo Pilar
Područni centar Gospić
Ema Bašić : Institut društvenih znanosti Ivo Pilar
Područni centar Gospić
Hrvatska

Obrazovne (ne)mogućnosti kao razlog napuštanja ruralnih prostora Hrvatske: studija slučaja odselidbe mladih iz tradicionalne regije Like

Ruralni prostori u Hrvatskoj nekoliko se stoljeća susreću s procesom iseljavanja uslijed modernizacijskih procesa (industrijalizacije, urbanizacije, deruralizacije). Jedan od ključnih razloga odselidbe ruralnoga stanovništva u prošlosti i danas vezan je uz ograničene mogućnosti obrazovanja. O fenomenu odselidbe potaknute obrazovnim ambicijama svjedoče brojni poznati Ličani, gdje svakako valja spomenuti i samoga Antu Starčevića, koji se, poznato je, školovao u Senju, Zagrebu i Pešti. Starčević je tako stekao suvremena znanja i poglede na svijet koji su kasnije imali ključnu ulogu u oblikovanju njegove političke misli. Gotovo sva ruralna područja u Hrvatskoj, kao i ruralni prostor regije Lika, i danas se susreće s odselidbom mladih, o čemu svjedoče demografski podaci Popisa stanovništva 2021. Smatra se kako je i dalje jedan od glavnih razloga ograničen broj i vrsta obrazovnih institucija i programa. Rečenome u prilog idu preliminarni rezultati provedenoga istraživanja na UIP-2019-04-3024 RURALIKA projektu. Naime, sugovornici/ice zbog nemogućnosti obrazovanja u Lici odlaze u velike gradove, prije svega u Zagreb i Rijeku, a kasnije se, uslijed ograničenih mogućnosti zaposlenja (obrazovne politike koje na prate tržište rada i vice versa), odnosno ograničenih mogućnosti napredovanja u karijeri, ne vraćaju u Liku, nego ostaju u gradovima u kojima su studirali, ili napuštaju Hrvatsku.

Ključne riječi: ruralni prostori, modernizacijski procesi, fenomen odselidbe mladih, obrazovne (ne)mogućnosti

Limited Educational Opportunities as a Reason for Migration from Croatia's Rural Areas: A Case Study on the Migration of Young People from the Traditional Region of Lika

For several centuries, rural areas in Croatia have faced the process of emigration due to modernization processes (industrialization, urbanization, deruralization). One of the key reasons for the migration of the rural population in the past and today is related to limited educational opportunities. Numerous well-known people from Lika testify to the phenomenon of emigration motivated by educational ambitions, including Anta Starčević himself, who is known to have been educated in Senj, Zagreb and Pest. Starčević thus acquired modern knowledge and world views, which later played a key role in shaping his political thought. Almost all rural areas in Croatia, as well as the rural region of Lika, continue to be affected by the outflow of the young population, as demographic data from the 2021 census show. It is believed that one of the main reasons for this remains the limited number and type of educational institutions and programmes. The preliminary results of the research conducted as part of the UIP-2019-04-3024 RURALIKA project confirm this assumption. Namely, due to the impossibility of receiving education in Lika, the respondents go to the big cities, especially Zagreb and Rijeka, and later, due to the limited employment opportunities (education policy does not follow the labour market and vice versa), i.e. limited opportunities for career development, they do not return to Lika, but stay in the cities where they studied or leave Croatia.

Key words: rural areas, modernization, outmigration of rural youth, limited educational opportunities

Maja Cindrić

Sveučilište u Zadru
Odjel za izobrazbu učitelja i odgojitelja

Josipa Čuka

Sveučilište u Zadru
Odjel za nastavničke studije u Gospiću

Maja Čuletić Čondrić

Sveučilište u Slavonskom Brodu
Tehnički odjel
Hrvatska

Razvoj nazivlja osnovnih matematičkih pojmova kroz udžbeničku literaturu od sredine 18. stojeća do danas

Iako kao znanstvena disciplina matematika strogo prati princip dedukcije, njezina je primjena široka u različitim sferama društva, gospodarstava i znanosti. Nastava matematike prati načelo primjerenosti i znanstvenosti, čime se matematički

sadržaji prilagođavaju rastu i razvoju učenika, ali vodeći računa da se pritom ne narušava znanstvena točnost matematike kao discipline. Unutar matematičke deduktivne strukture nazivi i pojmovi matematičkih objekata manje su važni od samih definicija, kojima se principom nužno i dovoljno opisuje i determinira pojedini matematički objekt. S druge strane, kroz nastavu matematike pojmovi i koncepti uvode se kroz brojne primjere i nerijetko ih determiniraju sami nazivi. Razvojna dob djeteta u nižim razredima osnovne škole dopušta mogućnosti miskoncepcija i krivih interpretacija pojedinih matematičkih pojmova temeljem vlastite interpretacije nazivlja. Tako se, primjerice, naziv računске radnje dijeljenja odnosi jasno na matematičku računsku operaciju, dok sâm naziv računске radnje ne upućuje učenika nužno na povezivanje računске radnje dijeljenja s fizičkom radnjom pravednog dijeljenja. Terminologija matematičkih pojmova koji se koriste u nastavi matematike u nižim razredima osnovne škole svoju povijest nalazi u prvim udžbenicima matematike i kroz razdoblje od skoro tri stoljeća moguće je pratiti njihov razvoj i nedostatke koji su se zadržali u terminologiji koja se i danas koristi u nastavi matematike u nižim razredima, a stvara prepreke za potpuno razumijevanje punine matematičkih koncepata.

Ovaj rad dat će detaljnu analizu matematičke terminologije na hrvatskom jeziku korištene u udžbenicima matematike za niže razrede osnovne škole i njihov razvoj od polovice 18. stoljeća do danas.

Ključne riječi: matematičko nazivlje, računске operacije, udžbenici matematike

Development of the Nomenclature of Basic Mathematical Concepts Through Textbook Literature from the Middle of the 18th Century to the Present Day

Although mathematics as a science discipline strictly follows the rules of deduction, its application is wide in different spheres of society, economy and science. Mathematics teaching practice follows the principle of suitability and scientificity, which adapts mathematical content to the growth and development of students, but taking into account that the scientific accuracy of mathematics as a discipline is not impaired. Within the mathematical deductive structure, the names and concepts of mathematical objects are less important than the definitions themselves, by which the principle necessarily and sufficiently describes and determines a particular mathematical object. On the other hand, through mathematics teaching practice, terms and concepts are introduced through numerous examples and are often determined by the names themselves. The developmental age of a child in the lower grades of the elementary school allows the possibility of misconceptions and misinterpretations of certain mathematical terms based on their own interpretation of

terminology. For example, the name of a computational division action clearly refers to a mathematical computational operation, while the very name of the computational action does not necessarily indicate the student to link the computational division action with the physical action of fair sharing. The terminology of mathematical terms used in the teaching practice of mathematics in the lower grades of elementary school finds its history in the first textbooks of mathematics and over a period of almost three centuries it is possible to trace their development and shortcomings that have remained in the terminology that is still used today in the teaching of mathematics in lower grades, and creates obstacles to a complete understanding of the fullness of mathematical concepts. This paper will provide a detailed analysis of mathematical terminology in Croatian used in mathematics textbooks.

Key words: mathematical nomenclature, computational operations, mathematics textbooks

Ines Cvitković Kalanjoš Sveučilište u Zadru
Odjel za nastavničke studije u Gospiću
Hrvatska

Koncept domovine u hrvatskoj popularnoj glazbi (1991.-1995.)

Početak devedesetih godina prošlog stoljeća Republika Hrvatska prolazi kroz razdoblje velikih društveno-političkih promjena što se reflektira na tematiku i izraz popularne glazbe. Kao dio popularne kulture, popularna glazba, koja je nastajala u vremenu ratnih devedesetih godina prošloga stoljeća, odigrala je značajnu ulogu u jačanju nacionalnog identiteta. Rad analizira nastanak i ulogu hrvatskih popularnih domoljubnih pjesama tijekom Domovinskog rata (1991-1995), tražeći odgovore na pitanja koliki je emocionalni utjecaj imala na stanovništvo ratnih područja te u kojoj je mjeri kroz svoje tekstove izražavala nacionalni identitet. Tekstovi velikog broja domovinskih pjesama koje su obilježile razdoblje Domovinskog rata oslikavaju tadašnje političke i društvene prilike i događaje u Republici Hrvatskoj. Nošeni valom domoljublja imali su motivirajuću ulogu u kreiranju nacionalne identifikacije. Analiza pokazuje da su domovinske pjesme tijekom stvaranja hrvatske države odigrale veliku ulogu kroz tri aspekta: podizanje morala hrvatskih branitelja, identificiranje s hrvatskim prostorom te kreiranje kulturnog nacionalnog identiteta. Kulturni su proizvod koji aktivira osjećaj pripadnosti te sadrže uz ratnu tematiku i elemente hrvatske povijesti i kulture.

Gljučne riječi: Domovina, Domovinski rat, hrvatska popularna glazba, nacionalni identitet, domoljublje

The Concept of Homeland in Croatian Popular Music (1991-1995)

At the beginning of the 1990s, the Republic of Croatia went through a period of great socio-political changes, reflected in the theme and expression of popular music. As part of popular culture, and created during the last century's wartime nineties, popular music played a significant role in strengthening national identity. The authors of widespread popular music in the Republic of Croatia today and thirty years ago sing about the homeland, people, love and religion, which can be considered the basis of national identity. The paper analyses the emergence and role of Croatian popular patriotic songs during the Homeland War (1991-1995), seeking answers to questions about how much emotional impact popular music had on the population of war zones and to what extent it expressed national identity through its texts. The texts of a large number of homeland songs that marked the period of the Homeland War reflect the political and social circumstances and events in the Republic of Croatia at the time. Carried by the wave of patriotism, they played a motivating role in creating national identification. The analysis shows that homeland songs during the creation of the Croatian state played a major role through three aspects: raising the morale and courage of the defenders who participated in the war, as an indicator of the geographical identity of the Croatian space and creating a cultural national identity. They are a cultural product that activates the sense of belonging and contains war themes and elements of Croatian history and culture.

Key words: Homeland, Homeland War, Croatian popular music, national identity, patriotism

Sladana Čuljat Veleučilište „Nikola Tesla“ u Gospiću
Hrvatska

Njegovanje hrvatskog jezika u poslovnoj komunikaciji – ne anglizmima?

Preuzimanje engleskih riječi postalo je sasvim uobičajeno u mnogim jezicima svijeta, a naš jezik u tome nije iznimka. Unatoč velikoj koristi od posuđivanja stranih riječi koje pridonose lakšoj komunikaciji s ljudima iz svih dijelova svijeta, unapređuju jezik i društvo te otvaraju mogućnost lakšeg zapošljavanja, takve riječi prijete izvornosti jezika koji ih prihvaća i predstavljaju opasnost od gubitka značajnih dijelova tog jezika. Jezici nikada nisu bili statični i uvijek su se mijenjali. Danas koristimo strane

riječi bez osjećaja da uništavamo svoj materinski jezik, istovremeno zanemarujući norme hrvatskog jezika. U cilju očuvanja materinskog jezika te doprinosa njegovanja istog, autorica ovim radom istražuje svjesnost korištenja anglizama naspram hrvatskih riječi u poslovnoj komunikaciji, s naglaskom na stručnu terminologiju. Istraživanje je provedeno među studentima Poslovnog odjela Veleučilišta „Nikola Tesla“ u Gospiću i nastavnika istog odjela na temelju anketnog upitnika sastavljenog za potrebe istraživanja. Polazi se od pretpostavke da studenti, kao i nastavnici nisu ni svjesni svoje uporabe anglizama, prihvaćajući ih kao hrvatske riječi, ne razmišljajući puno o njima, što je nakon provedene analize anketnog upitnika i potvrđeno.

Ključne riječi: materinski jezik, anglicizmi, stručna terminologija, studenti, nastavnici

Cultivating the Croatian Language in Business Communication – No to Anglicisms?

Borrowing English words has become quite common in many languages of the world, and our language is not an exception. Despite the great benefit of borrowing foreign words that contribute to easier communication with people from all parts of the world, improve language and society, and open the possibility of easier employment, such words threaten the originality of the language that accepts them and represent the danger of losing significant parts of that language. Languages have never been static and have always been changing. Today we use foreign words without feeling that we are destroying our mother tongue, at the same time ignoring the norms of the Croatian language. In order to preserve the mother tongue, and to contribute to its cultivation, the author in this work investigates the awareness of using English versus Croatian words in business communication, with an emphasis on professional terminology. The research was conducted among students of the Business Department of the „Nikola Tesla“ Polytechnic in Gospić and teachers of the same department based on a questionnaire compiled for the purpose of the research. The assumption is that students, as well as teachers, are not even aware of their use of English words, accepting them as Croatian words, without thinking much about them, which was later confirmed after the analysis of the survey questionnaire.

Key words: mother tongue, anglicisms, professional terminology, students, teachers

Ante Delić : Sveučilište u Zadru
Odjel za izobrazbu učitelja i odgojitelja
Hrvatska

Hrvatska bratska zajednica i financiranje obrane marsejskih atentatora

Atentat na jugoslavenskog kralja Aleksandra I. Karađorđevića u Marseilleu 1934. g. predstavlja najvažniji događaj u povijesti ustaške organizacije u razdoblju prije 1941. g., te njime započinje potpuno novo poglavlje kako u povijesti ustaške organizacije, tako i u daljnjem razvoju političke situacije u Kraljevini Jugoslaviji. Međutim, atentat je također bio zamašnjakom u intenziviranju djelovanja prekomorskog hrvatskog iseljeničtva u otporu prema represiji i teroru koji je vladao u zemlji. U izlaganju će se na temelju izvornog gradiva prikazati djelovanje američkih organizacija hrvatskog iseljeničtva u vremenu poslije atentata u Marseilleu koje su preuzele ključnu ulogu u financiranju obrane optuženih atentatora preko njihova francuskog odvjetnika Georges Desbonsa. U tom kontekstu osobito treba istaknuti kako je i vodstvo, najveće i najstarije hrvatske iseljeničke organizacije, Hrvatske bratske zajednice na čelu s tadašnjim predsjednikom Ivanom Butkovićem, također donijelo odluku o slanju novčane potpore optuženicima preko njihova odvjetnika Desbonsa. To je neophodno potrebno imati na umu ako želimo cjelovito pristupiti djelovanju Hrvatske bratske zajednice pod Butkovićevim vodstvom u 30-im godinama prošloga stoljeća.

Ključne riječi: Ivan Butković, Hrvatska bratska zajednica, Georges Desbons, atentat u Marseilleu, Hrvatski domobran.

The Croatian Fraternal Union and the Financing of the Defence of the Marseille Assassins

The assassination of the Yugoslav King Aleksandar I. Karađorđević in Marseille in 1934 was a primary event in the history of the Ustasha organisation in the period before 1941 when an entirely new chapter began both in the history of the Ustasha organisation and in the further development of the political situation in the Kingdom of Yugoslavia. However, the assassination was also a turning point in strengthening the activities of the Croatian overseas expats in resistance to the repression and terror that ruled over the country. Based on the original material, the presentation will show the activities of American organisations of Croatian expats after the assassination in Marseille, which took a crucial role in financing the defence of the accused assassins through their French lawyer Georges Desbons. In this context, it should be noted that the leadership of the largest and the oldest Croatian

expatriate organisation, the Croatian Fraternal Union, headed by former president Ivan Butković, also decided to send monetary support to the defendants through their lawyer, Desbons. This must be kept in mind to fully appreciate the activities of the Croatian Fraternal Union under Butković's leadership in the 1930s.

Key words: Ivan Butković, Croatian Fraternal Union, Georges Desbons, assassination in Marseille, Croatian Home Guard.

Marina Franić Šimunić : Sveučilište u Zadru
Odjel za nastavničke studije u Gospiću
Hrvatska

Tema domovine u časopisu *Smib*

Polazeći od važnosti uporabe sadržaja dječjih časopisa u nastavi Hrvatskog jezika, s ciljem promicanja i očuvanja jezičnih, književnih i kulturnih vrijednosti te razvoja čitanja i dječje kreativnosti, u radu se donosi prikaz zastupljenosti domovinskih tema u časopisu *Smib*, jednom od najdugovječnijih hrvatskih dječjih časopisa. *Smib* prati nastavni program, godišnji kalendar važnih datuma te afirmira i potiče dječju kreativnost. Analizom pet godišta časopisa *Smib* (2017/2018, 2018/2019, 2019/2020, 2020/2021, 2021/2022) u radu se promatra pojavnost teme domovine u svim rubrikama časopisa. Analiza je obuhvatila zastupljenost teme domovine u književnim, publicističkim i medijskim sadržajima te učeničkom stvaralaštvu. Istraživanje je pokazalo malobrojnost književnih tekstova posvećenih domovini i povezanost uz obilježavanje državnih praznika. Učenički radovi se analiziraju s obzirom na oblik, izraz i sadržaj te prevladavaju poetski tekstovi s naglašenom emotivnošću.

Ključne riječi: domovina, dječji časopis *Smib*, učeničko stvaralaštvo, nastava Hrvatskog jezika, razredna nastava

Homeland Theme in *Smib* Magazine

Starting from the importance of using the content of children's magazines in the teaching of the Croatian language, to promote and preserve linguistic, literary and cultural values as well as developing reading and children's creativity, the paper presents the representation of homeland themes in the *Smib* magazine as one of the longest-running Croatian children's magazines. *Smib* follows the curriculum, and the annual calendar of important dates and affirms and encourages children's

creativity. By analysing five years of the *Smib* magazine (2017/2018, 2018/2019, 2019/2020, 2020/2021, 2021/2022), the paper observes the occurrence of the topic of homeland in all sections of the magazine. The analysis included the representation of the topic of the homeland in literary, journalistic and media content, as well as in student creativity. The research showed the small number of literary texts dedicated to the homeland and the connection with the celebration of national holidays. Students' writing tasks are analysed regarding form, expression and content, and poetic texts with emphasized emotionality dominate in their writing.

Key words: homeland, children's magazine *Smib*, student creativity, Croatian language teaching, classroom teaching

Vesna Grahovac – Pražić : Gospić
Hrvatska

Šime Starčević – „...mudra glava, i jedna zvizda naša”

U radu se promatra život i djelo Šime Starčevića (1784.-1859.) svećenika, jezikoslovca, homilističara, vjersko-didaktičkog pisca i polemičara iz prve polovice 19. stoljeća, poznatog ne samo u Hrvatskoj već i u Europi, iako djeluje izvan središta jezikoslovnih i kulturnih događaja svoga doba. Za Starčevića je ljubav prema domovini neodjeljiva od ljubavi prema hrvatskom jeziku i katoličkoj vjeri. Starčevićovo promišljanje o hrvatskom jeziku i domoljublju iznosi se temeljem analize objavljenih jezikoslovnih i vjerskih djela te analizom rukopisa koj se nalaze u arhivu Družbe Isusove u Zagrebu. On opisuje hrvatski jezik njime samim, kritički komentirajući posuđivanje i preuzimanje iz drugih jezika. Svjedoče o tome tri gramatike: tiskana gramatika hrvatskog jezika, jedna objavljena u nastavcima u Glasniku dalmatinskom te jedna rukopisna gramatika. Hrvatski jezik opisao je i u tiskanoj hrvatsko-francuskoj gramatici i rukopisnoj hrvatsko-latinskoj gramatici. Starčević kroz katehetsko djelovanje iskazuje vjeru u odgoj i obrazovanje koje uključuje i domovinski odgoj.

Ključne riječi: domovina, gramatika, hrvatski jezik, Šime Starčević, učenje

Šime Starčević – ‘...a wise head, and one of our stars’

This paper examines the life and work of Šime Starčević (1784-1859), a priest, a linguist, a homilist, a religious-didactic writer and a polemist from the first half of the 19th century. He was renowned not only in Croatia but also in Europe, although he worked outside the centre of the linguistic and cultural events of his time. For

Starčević, his love towards his country was indivisible from his love towards the Croatian language and the Catholic religion. Starčević's thoughts on the Croatian language and patriotism are presented based on the analysis of published linguistic and religious texts and on the analysis of manuscripts located in the archive of The Society of Jesus in Zagreb. He described the Croatian language by itself, while critically commenting on the borrowing and adaptation from other languages. There are three grammar books that can give evidence of that: the printed grammar of the Croatian language, a grammar published in sequels in The Dalmatian Herald, and one handwritten grammar book. The Croatian language was described also in a printed Croatian-French grammar book and a handwritten Croatian-Latin grammar. Through his catechetical activities, Starčević expressed his faith in upbringing and education which also included homeland education.

Key words: homeland, grammar book, Croatian language, Šime Starčević, learning

Azra Ičanović | Bosanska Krupa
| Bosna i Hercegovina

Povijesna stvarnost kao faktor narativnog re/definiranja bosanskohercegovačkog (multi)kulturnog identiteta u prozi Faruka Šehića

Promatrajući kulturni identitet kao prostorno-vremenski determiniranu, nestabilnu i promjenjivu kategoriju i polazeći od hipoteze da je povijesna stvarnost Bosne i Hercegovine uvjetovala razvoj bosanskohercegovačke književnosti, određivši je, pritom, u svim njenim segmentima, prije svega na planu sociogenog i kulturno-identitetskog profiliranja junaka i uspostavljanja odnosa među njima, rad problematizira ulogu i značaj suvremene povijesti Bosne i Hercegovine u procesu narativnog re/definiranja bosanskohercegovačkog (multi)kulturnog identiteta i koncepta (lokal)patriotizma u prozi Faruka Šehića. U kontekstu kulturoloških istraživanja pitanja identiteta zasnovanih na imagologiji, radom se razmatraju (ključne) odrednice narativne kulturne identifikacije Šehićevih (anti)junaka u zbirci priča Pod pritiskom, romanu Knjiga o Uni, zbirci Priče sa satnim mehanizmom te noveli/kratkom romanu Greta koje svoje manifestacije pronalaze i u Šehićevu poimanju domovine i zavičaja. Iz rada proizlazi zaključak da je pojavna stvarnost (pred)ratnih događanja i poratne tranzicije reprezentirana u ovim djelima uvjetovala proces narativne kulturne identifikacije Šehićevih junaka koja se realizira kroz tri faze: dekonstrukcija prijašnjeg (jugoslavenskog) kulturnog identiteta, kulturno-identitetska neodređenost i, napose, re/definiranje koncepta multikulturnog

identiteta Bosne i Hercegovine utemeljenog na zajedničkom iskustvu povijesti i intrakulturnim interakcijama unutar složenog habitusa bosanskohercegovačke kulture. Usmjeren ka izučavanju procesa (narativne) kulturne identifikacije na prostoru Bosne i Hercegovine, rad doprinosi razumijevanju kompleksnosti bosanskohercegovačkog (multi)kulturnog identiteta u njegovoj kompozitnoj integralnosti.

Ključne riječi: identitet, identifikacija, multikulturalnost, kultura, patriotizam

Historical Reality as a Factor of Narrative Re/definition of Bosnian (Multi) Cultural Identity in the Prose of Faruk Šehić

Observing cultural identity as a spatiotemporally determined, unstable and changing category and starting from the hypothesis that the historical reality of Bosnia and Herzegovina conditioned the development of Bosnian literature by determining it in all its segments, primarily on the plan of social and cultural identity profiling of heroes and establishing relations between them, the paper problematizes the role and significance of the contemporary history of Bosnia and Herzegovina in the process of narrative re/definition of Bosnian (multi)cultural identity and the concept of (local) patriotism in Faruk Šehić's prose. In the context of cultural research on identity issues based on imagology, the paper examines the (key) determinants of the narrative cultural identification of Šehić's (anti)heroes in the collection of stories Under Pressure, the novel Quiet Flows the Una, the collection Clockwork Stories and the novella/short novel Greta, which also find their manifestations in Šehić's concept of homeland. The paper concludes that the apparent reality of (pre-)war events and post-war transition represented in these works conditioned the process of narrative cultural identification of Šehić's heroes, which is realized through three phases: deconstruction of the former (Yugoslav) cultural identity, cultural-identity indeterminacy and, in particular, re/defining the concept of the multicultural identity of Bosnia and Herzegovina based on the common experience of history and intracultural interactions within the complex habitus of the Bosnian culture. Directed towards the study of the process of (narrative) cultural identification on the territory of Bosnia and Herzegovina, the paper contributes to the understanding of the complexity of the Bosnian-Herzegovinian (multi)cultural identity in its composite integrity.

Key words: identity, identification, multiculturalism, culture, patriotism

Sanja Knežević : Sveučilište u Zadru
Odjel za kroatistiku
Hrvatska

O ljepoti domovine (Plitvička jezera u hrvatskom književnom putopisu)

U izlaganju će se razmatrati izbor iz hrvatskoga književnog putopisa u čijem je tematskom središtu putovanje ili boravak na Plitvičkim jezerima. Izbor obuhvaća putopise s kraja 19. i početka 20. stoljeća u kojima autori kroz sliku ljepote pejzaža Plitvičkih jezera formiraju predodžbu o domovini kao lijepoj. Osobita će se pažnja usmjeriti na poziciju opisa i doživljaja pejzaža unutar ideje o konstruiranju nacionalnog identiteta. U tom smislu, kada pejzaž postane dio konkretnog umjetničkog teksta ili uopće umjetnine, počinje se promatrati kao dio kulture, odnosno kao ukupnost nacionalnog kulturnog pejzaža. Izdvajamo putopise Adolfa Vebera Tkalčevića („Put na Plitvice“, 1860.), Dragutina Hirca („Put na Plitvička jezera“, 1877.), Franje Bučara („Na Plitvička jezera“, 1897.), Milana Šenoa („Od Plitvica do Dalmacije“, 1908.), Nikole Andrića („Od Stalaća do Plitvičkih jezera“, 1926.), i drugih.

Ključne riječi: hrvatski književni putopis, Plitvička jezera, ljepota domovine, hrvatski kulturni pejzaž

About the Beauty of the Homeland (Plitvice Lakes in Croatian Literary Travels)

The presentation will consider a selection from Croatian literary travels whose thematic focus is a trip to or stay in the Plitvice Lakes. The selection includes travelogues from the end of the 19th and the beginning of the 20th century, in which the authors, through the image of the beauty of the Plitvice Lakes landscape, form an idea of the homeland as beautiful. Special attention will be focused on the position of the description and experience of the landscape within the idea of constructing a national identity. In this sense, when a landscape becomes a part of a specific artistic text or a work of art in general, it begins to be viewed as a part of the culture, that is, as the totality of the national cultural landscape. We highlight the travelogues of Adolf Veber Tkalčević (“The Road to Plitvice”, 1860), Dragutin Hirc (“The Road to the Plitvice Lakes”, 1877), Franjo Bučar (“To the Plitvice Lakes”, 1897), Milan Šenoa (“From Plitvice to Dalmatia”, 1908), Nikola Andrić (“From Stalać to Plitvice Lakes”, 1926) and others.

Key words: Croatian literary travelogue, Plitvice Lakes, the beauty of the homeland, Croatian cultural landscape

Mojca Kompara Lukančič : Univerza v Mariboru
Fakulteta za varnostne vede
Fakulteta za turizem
Slovenija

Elements of Codeswitching in Slovenian Language: The Presence of English Words in Slovenian Language

Language is a vital element of our society that in time is subject to changes and adaptations occurring due to various reasons, namely the development of new technologies, the influence of media, the presence of a bilingual society etc. Among the language changes and adaptations, we expose codeswitching (Myers-Scotton, 2007, 2009) the process of linguistic interchange among two or more languages, which is accepted and expressed by the users in a natural way. In the paper, we present the position of Slovenian and English language contact (Šabec, 2011) on the case of codeswitching. We observe the presence of English words in the Slovenian language in the context of language change among university students. In the context of codeswitching we expose the phenomena of Sloglish (Šabec, 2009) or the process of mixing/switching of Slovenian and English language in the context of the development of new technologies, namely on the case of words such as “attachment”, “monitor”, “USB key”, “share”, “post”, “like” etc.

Key words: codeswitching, Slovenian, English, new technologies, language

Elementi prebacivanja kodova u slovenskom jeziku: prisutnost anglizama u slovenskom jeziku

Jezik je bitan element društva, podložen promjenama i adaptacijama čiji su uzroci promjena višestruki, od razvoja novih tehnologija i utjecaja medija, do postojanja dvojezičnih zajednica itd. Od postojećih jezičnih promjena i adaptacija ovdje predstavljamo prebacivanje kodova (Myers-Scotton, 2007, 2009), postupak jezične razmjene između dvaju ili više jezika koji govornici prihvaćaju i izražavaju na prirodan način. U radu predstavljamo situaciju slovensko-engleskih jezičnih dodira (Šabec, 2011) na primjeru prebacivanja kodova. Promatramo prisutnost anglizama u slovenskom jeziku na primjeru jezičnih promjena koje se događaju među slovenskim studentima. U smislu prebacivanja kodova predstavljamo sloglish (Šabec, 2009), ili postupak miješanja/prebacivanja slovenskog i engleskog jezika u kontekstu razvoja novih tehnologija na primjerima riječi kao što su attachment, monitor, USB key, share, post, like itd.

Ključne riječi: prebacivanje kodova, slovenski, engleski, nove tehnologije, jezik

Margerita Kranjčević Koričić : Osnovna škola Silvija Strahimira Kranjčevića
Senj
Hrvatska

Elementi domoljublja u rukopisnome tekstu Šime Starčevića

Šime Starčević hrvatski je jezikoslovac i vjerski pisac rođen u Žitniku u Lici. Djelovao je u 19. stoljeću, koje mnogi smatraju presudnim za formiranje moderne hrvatske nacije. Dok su mnogi težili zapadnjačkim i europskim rješenjima i pogledima, Starčević je ostao vrlo konzervativan te, za mnoge, omražen i nazadan. Najveća Starčevićeva zasluga objavljivanje je Nove ricsoslovice iliriske, prve gramatike hrvatskoga jezika na hrvatskom jeziku. Ono zbog čega je smatran konzervativnim upravo je okretanje hrvatskim domoljubnim vrijednostima, čuvanje jezika od značajnijih vanjskih utjecaja te izlaganje svojih kršćanskih moralnih vrijednosti. U radu se prikazuju obilježja domoljublja u jednome tekstu o jeziku. Tekst pripada rukopisnoj građi koja je otkrivena 2009. i za koju se vjeruje da pripada Šimi Starčeviću. Otkrivena rukopisna građa vremenski stoji između Nove ricsoslovice iliriske te gramatike koju Starčević objavljuje u dijelovima u časopisu Glasnik dalmatinski te pruža novi pogled na njegove jezikoslovne ideje motivirane željom za stvaranjem jedinstvenoga hrvatskoga jezika.

Ključne riječi: Šime Starčević, Lika, jezikoslovlje, domoljublje, 19. stoljeće.

Elements of Patriotism in the Šime Starčević's Manuscript Text

Šime Starčević was a Croatian linguist and religious writer born in Žitnik in Lika. He was active in the 19th century, which is by many considered the most crucial time for forming the Croatian nation. While many others were oriented to Western and European ideas and opinions, Starčević stayed conservative and, for many, hated and backwards. His greatest achievement was publishing *Nova ricsoslovica iliriska*, the first grammar book of the Croatian language written in Croatian. The reason why he was considered conservative was his turning to Croatian patriotic values, keeping the language free from the significant influence from the outside and being open about his Christian moral values. In this paper, elements of patriotism are shown through one text on language. The text belongs to manuscript material which was discovered in 2009 and it is believed that it was written by Šime Starčević. The script chronologically stands between *Nova ricsoslovica iliriska* and the grammar book published in parts in the *Glasnik dalmatinski* magazine. The script shows a new perspective on Starčević's linguistical ideas that are motivated by the desire to create a unique Croatian language.

Key words : Šime Starčević, Lika, linguistics, patriotism, 19th century

Tin Lemac : Sveučilište u Zadru
Odjel za kroatistiku
Hrvatska

Domovinske teme u pjesništvu Vesne Parun

Tema domovine jedna je od manje zastupljenih, ali važnih i nedovoljno istraženih tema u pjesništvu Vesne Parun. U prvoj zbirci *Zore i vihori* (Parun 1947) prisutna je u ciklusu *Zemlja* (1947: 103-162). U navedenom je slučaju konstituirana oko ideje revolucionarnog optimizma i ideologema narodnooslobodilačke borbe. Zbirka *Ti i nikad* (Parun 1959) sadrži pjesme *Zauvijek domovini* (1959: 57-58) u kojoj se pojavljuje ironijski odnos prema domoljubnoj lirici, a u završnoj fazi svoga stvaralaštva Vesna Parun objavljuje zbirku *Tronožac koji hoda* (1993) u kojoj se satirički osvrće na trenutno političko stanje, te političke kategorije među kojima je i domovina. U radu ćemo govoriti o semantičko-stilskim relacijama između prototeksta domoljubne i narodnooslobodilačke lirike i Paruničinoj lirici s domovinskom temom. Time bismo utvrdili dinamičke odnose tih diskurzâ i razjasnili pitanje političkog subjekta u Paruničinoj lirici.

Ključne riječi: pjesništvo Vesne Parun, domoljubna poezija, NOB-poezija, prototekstne relacije, stilistika, analiza, interpretacija

Homeland Themes in the Poetry of Vesna Parun

The theme of homeland is one of the less represented, but important and insufficiently researched themes in Vesna Parun's poetry. In the first poetic book, *Dawns and Whirlwinds* (Parun 1947) the theme of homeland is presented in the cycle *Earth* (1947: 103-162). In the aforementioned case, it was constituted on the idea of revolutionary optimism and the ideologems of the Anti-fascist struggle. The poetic book *You and Never* (Parun 1959) includes the poem *Forever to the Homeland* (1959: 57-58) which contains an ironic attitude towards patriotic poetry, and in the final phase of her work, Vesna Parun publishes the poetic book *Tripod that walks* (1993) in which she satirically refers to the current political situation, and political categories, including the homeland. In this paper, we will discuss the semantic-stylistic relations between the prototext of patriotic poetry and poetry of Anti-fascist struggle and Parun's poetry with a patriotic theme. This would establish the dynamic relations of these discourses and clarify the issue of the political subject in Parun's poetry.

Key words: poetry of Vesna Parun, patriotic poetry, poetry of Anti-fascist struggle, prototextual relations, stylistics, analysis, interpretation

Filip Lenić : Sveučilište u Zadru
Odjel za povijest
Hrvatska

Utjecaj Ante Starčevića na ideološki razvoj dalmatinskog hrvatstva kroz recepciju pravaške predizborne agitacije za Hrvatski sabor 1884. i 1887. godine

Pokrajina Dalmacija nalazila se na začelju po svim ključnim gospodarskim pitanjima Austro-Ugarske Monarhije, a početna ideologija južnoslavenstva počinje sve više gubiti na značaju krajem 1870-ih i početkom 1880-ih. Ogromne promjene u ideološkom razvoju započinju razdvajanjem tadašnje jedinstvene Narodne stranke na hrvatski i srpski dio. Tome se može pridodati nezadovoljstvo stanovništva postojećim društveno-ekonomskim, ali i političkim okvirom, što je omogućilo značajniji prodor pravaštva iz Banske Hrvatske. Političko djelovanje Ante Starčevića rasplamsalo je hrvatsku nacionalnu ideju u Dalmaciji. Kao izvor za praćenje širenja pravaških ideja uzete su ondašnje novine iz glavnog grada Dalmacije Zadra, koje su bili izravni glasnogovornici pojedinih političkih grupacija i kao takve idealne za proučavanje tijeka ideoloških strujanja. Uoči izbora za Hrvatski sabor 1884. i 1887. godine misao Ante Starčevića i pokret starčevićanstva ocjenjuje se ovisno o ideološkoj obojenosti redakcije. List Katolička Dalmacija don Ive Prodana primjer je preobrazbe vjerskog lista u izrazito pravaško glasilo klerikalnog usmjerenja. Autonomistički Il Dalmata, zagovarajući vlastite autonomističke i protalijanske politike, vrlo negativno ocjenjuje rad starčevićana. Narodni list, stajući na pozicijama Pavlinovićeva, ali i Klaićeva hrvatstva, ne prihvaća u potpunosti pravaške ideje. Dalmatinska javnost pobliže se upoznaje s pravaškim idejama i svjedoči rastu popularnosti Stranke prava te žestokoj borbi u Hrvatskom saboru.

Ključne riječi: pravaštvo, Pavlinović, Hrvatski sabor, novine, ideologija

Influence of Ante Starčević on the Ideological Development of the Dalmatian Croatiness Through the Reception of the Pre-election Agitation of the Party of Rights for the Croatian Parliament in 1884 and 1887

The province of Dalmatia has been at the bottom according to all economical matters of the Austro-Hungarian Monarchy, and the South Slav ideology has been losing its significance at the end of the 1870s and at the beginning of the 1880s. Massive changes in the ideological development started by splitting of the united People's Party to its Croatian and Serbian part. Additionally, people's discontent with

the existing socio-economical and political framework enabled a more significant breakthrough of Rightism from the Banovina of Croatia. The political activity of Ante Starčević flared up Croatian national idea in Dalmatia. The former newspapers from the capital city of the province Dalmatia Zadar are examined as a source to track down the spreading of the idea of the Party of Right as the direct spokesman of the singular political organizations, and they are therefore suited for the examination of the ideological flow. On the eve for the election of the Croatian Parliament in 1884 and 1887 the thought of Ante Starčević and the 'starčevićanstvo' movement is depicted according to the ideological background of the redaction. Fr. Ivo Prodan's newspaper Katolička Dalmacija is an example of the transformation of a religious journal into a very Rightist clerical orientation journal. Autonomistic Il Dalmata advocated its own Autonomistic and Pro-Italian politics thus giving a very negative mark to the work of Starčevićans. Narodni list grounded on the position of Pavlinovic and Klaić Croatiness does not accept fully Rightist ideas. The Dalmatian public got to know closely Rightist ideas which testify to the growth of the popularity of the Party of Right and the intense fight in the Croatian Parliament.

Key words: Rightism, Pavlinovic, Croatian Parliament, newspapers, ideology

Marica Mamut : Sveučilište u Zadru
Odjel za geografiju
Dinko Marin : OŠ Bartola Kašića, Zadar
Hrvatska

Suhozidi u kontekstu tradicionalnog i suvremenog poimanja nacionalnog identiteta

S vlastitom prošlošću i s nacionalnim identitetom moguće je voditi dijalog preko kulturne baštine. Suhozidi su zasigurno i prirodni i društveni i gospodarski i kulturni element domovine u kontekstu tradicionalnog i suvremenog poimanja Hrvatske. Umijeće suhozidne gradnje odnosi se na zidanje različitih konstrukcija od lomljenog kamena bez upotrebe vezivnog materijala. To umijeće koristio je čovjek na jadransko-dinarskom području Hrvatske od prapovijesti do danas. Rasprostranjenost, morfologija i važnost za zajednicu mijenjali su se u skladu s intenzitetom naseljenosti i gospodarske aktivnosti škrtoj krškoj područja. Suhozidi su simbol prošlosti koji je snažno prisutan u suvremenom hrvatskom društvu, samo ga treba znati čitati. Baština nije samo dio povijesti već i pitanje kolektivnog identiteta. Upis suhozida na UNESCO-ov popis kulturne baštine dobar je poticaj za istraživanje vlastite prošlosti utkane u kamene konstrukcije. Cilj rada je istražiti

korelaciju prirodne sredine, gospodarske razvijenosti i tradicionalne gradnje "u suvo". Analiza morfologije suhozidne gradnje na dalmatinskom kršu ukazat će na znakove specifičnih gospodarskih aktivnosti te njihovih promjena tijekom dalje i bliže povijesti. Znanstveni doprinos istraživanja vidljiv je u širenju spoznaje o načinu života na škrtom kršu i nužnosti geokološke valorizacije sačuvanih dijelova suhozida na istočnoj jadranskoj obali.

Ključne riječi: geokološka valorizacija, jadranska obala, krš, prirodni okoliš, suhozidi

Dry Stone Wall in the Context of Traditional and Contemporary Understanding of National Identity

It is possible to have a dialogue with one's past and national identity through cultural heritage. Dry stone walls are certainly natural, social, economic, and cultural elements of the homeland in the context of the traditional and contemporary understanding of Croatia. The art of constructing a dry stone wall refers to building various constructions from crushed stone without the use of binding material. This skill was used by a man in the Adriatic-Dinaric area of Croatia from prehistoric times to the present day. Their distribution, morphology and importance for the community were changed by the intensity of population and economic activity of the sparse karst area. A dry stone wall is a symbol of the past that is strongly present in contemporary Croatian society, one just needs to know how to read it. Heritage is not only a part of history but also a matter of collective identity. The registration of a dry-stone wall on the UNESCO cultural heritage list is a good incentive to explore one's past inwrought into stone structures. The paper aims to investigate the correlation between the natural environment, economic development, and traditional "dry" construction. The analysis of the morphology of dry stone wall construction on the Dalmatian karst will indicate signs of specific economic activities and their changes during distant and more recent history. The scientific contribution of the research is visible in the spread of knowledge about the way of life on the sparse karst and the necessity of geocological valorization of the preserved parts of dry stone walls on the eastern Adriatic coast.

Key words: geocological valorization, Adriatic coast, karst, natural environment, dry stone walls

Ana Marin : Sveučilište u Zadru
: Odjel za kroatistiku
: Hrvatska

Predodžbe domovine u prozama Julienne Eden Bušić

U radu će se istraživati predodžbe domovine u autobiografskim romanima američko-hrvatske spisateljice Julienne Eden Bušić *Ljubavnici i luđaci* (1995.), *Tvoja krv i moja* (2008.) te biografskog romana *Živa glava* (2012.). Osnovna hipoteza rada jest da se predodžbe domovine u navedenim romanima razvijaju od heteropredodžbi u prvom romanu do autopredodžbi u zadnjem romanu, što će se provjeriti metodom interpretacije književnog teksta. Predodžbe domovine u prozama Eden Bušić usko su vezane uz identitet autora kao najbitnije intertekstne instance u autobiografskom diskursu, odnosno otkrivaju njegove promjene i razvojne faze. Postavlja se pitanje je li identitet autora ona književna instanca koja je utjecala na predodžbe domovine koje autor ostvaruje u tekstu ili su pak predodžbe domovine koje autor u sebi nosi, a potom i prenosi u književni tekst utjecale na koncu na identitet autora. Odgovor na to pitanje pokazat će tematske raznolikosti (povezivanje temata domovine i identiteta intertekstnog autora) na području suvremene hrvatske ženske autobiografske i biografske proze. Osim instrumentarija imagologije kao interdisciplinarnе grane komparativne književnosti, u radu će se koristiti i književno-povijesna saznanja o hrvatskom suvremenom autobiografskom i biografskom (ženskom) pismu.

Ključne riječi: heteropredodžbe, autopredodžbe, domovina, proza, identitet, Julienne Eden Bušić, autobiografija

Perceptions of the Homeland in the Prose of Julienne Eden Bušić

The paper will explore the perceptions of the homeland in the autobiographical novels of the American-Croatian writer Julienne Eden Bušić *Lovers and Madmen* (1995), *Your Blood and Mine* (2008) and the biographical novel *Living Cells* (2012). The basic hypothesis of the work is that the perceptions of the homeland in the mentioned novels develop from hetero-perceptions in the first novel to self-perceptions in the last novel, which will be verified by the method of interpretation of the literary text. The perceptions of the homeland in Eden Bušić's prose are closely related to the identity of the author as the most important intertextual instance in the autobiographical discourse, that is, they reveal its changes and developmental stages. The question arises whether the identity of the author is the literary instance that influenced the perceptions of the homeland that the author carries out in the text, or whether the ideas of the homeland that the author carries within and then transfers into the literary text ultimately influenced the author's

identity. The answer to that question will show the thematic diversity (connecting the themes of the homeland and the identity of the intertextual author) in the field of contemporary Croatian female autobiographical and biographical prose. In addition to the tools of imagology as an interdisciplinary branch of comparative literature, the paper will also use literary-historical knowledge about contemporary Croatian autobiographical and biographical (female) writing.

Key words: hetero-perceptions, self-perceptions, homeland, prose, identity, Julienne Eden Bušić, autobiography

Dinko Marin : OŠ Bartula Kašića, Zadar
Ivana Maruna : Katolička osnovna škola Ivo Mašina, Zadar
Hrvatska

Stavovi učenika o oblicima edukacija u zaštićenim područjima Gorske Hrvatske

Nacionalni identitet svakog naroda, između ostalog, očituje se putem jezika, kulture, geografskog prostora, ali i kroz bogatstvo prirodne i kulturne baštine. Razvijanje nacionalne svijesti i nacionalnog identiteta putem očuvanja i prepoznavanja zaštićenog prostora i kulturnih značajki istog svakako je jedna od zadaća javnih ustanova koje upravljaju zaštićenim prostorima. Cilj istraživanja je bio ispitati stavove učenika završnih razreda osnovne i srednje škole (oni koje imaju četverogodišnje obrazovanje) o oblicima edukacija koje bi se provodile u zaštićenim prirodnim područjima Gorske Hrvatske, a povećale bi interes učenika za posjet zaštićenim područjima. U istraživanju je sudjelovalo 436 ispitanika završnih razreda osnovne i četverogodišnjih srednjih škola s administrativnog područja grada Zadra.

Analizom rezultata utvrđeno je da ne postoje značajnije razlike u stavovima učenika završnih razreda osnovne i srednje škole o geološkim, geomorfološkim edukacijama ili pak predavanjima i radionicama o biljnom i životinjskom svijetu zaštićenih područja, koje ispitanici smatraju najpoželjnijima. Učenici srednjih škola iskazuju veću potrebu održavanja etnografskih radionica i predavanja za razliku od učenika osmih razreda osnovne škole. Značajnija odstupanja su prisutna u stavovima o radionicama orijentacije upotrebe GIS-a, koje učenici srednjih škola smatraju poželjnijima od učenika osnovnih škola. Istraživanje je pokazalo kako učenici iz osnovne škole pokazuju manji interes za radionice koje uključuju računalne simulacije poput holograma za razliku od učenika srednjih škola kojima su takve edukacije prihvatljivije.

Gljučne riječi: zaštićena područja, edukacija, baština, nacionalni identitet

Students' Attitudes Towards Types of Education in the Protected Areas of the Gorska Hrvatska (Mountain Croatia Districts)

The national identity of each nation is manifested, among other things, through language, culture, and geographical area, but also through the richness of natural and cultural heritage. Developing national awareness and national identity through the preservation and recognition of the protected area and its cultural features is certainly one of the tasks of the public institutions that manage protected areas. The aim of the research was to examine the attitudes of the students in the final grades of primary and secondary school (those who have a four-year education) about the forms of education that would be carried out in the protected natural areas of Mountain Croatia districts and would increase the students' interest in visiting protected areas. 436 respondents from the final grades of elementary and four-year high schools from the administrative area of the city of Zadar participated in the research.

The research results showed that there are no significant differences in the attitudes of students in the final grades of primary and secondary school about geological, and geomorphological education or lectures and workshops about the flora and fauna of protected areas, which the respondents consider the most desirable. Secondary school students express a greater need to participate in ethnographic workshops and lectures, in contrast to eighth-grade elementary school students. More significant differences are present in the attitudes about orientation workshops, and the use of GIS, which secondary school students consider more desirable than elementary school students. The research showed that elementary school students show less interest in workshops that include computer simulations such as holograms, in contrast to high school students who find such education more acceptable.

Key words: protected areas, education, heritage, national identity

Ivica Mataija : Državni arhiv u Gospiću
Hrvatska

Dom u jeziku i jezik u domu / Onomaziološka raščlamba germanizama u gospićkim štokavskim ikavskim govorima

U radu se na temelju terenskog, arhivskog i istraživanja referentne literature donosi onomaziološka raščlamba germanizama u gospićkim štokavskim ikavskim govorima. Identificirani germanizmi, čijoj se raščlambi pristupa na sinkronijskoj i dijakronijskoj razini, svjedočeći o specifičnim sociolingvističkim osobitostima gospićkog područja u različitim razdobljima njegove novije povijesti, svjedoče o intenzitetu jezičnog posuđivanja i o izvanjezičnoj pojavnoj i pojmovnoj stvarnosti koja se odrazila na proces jezičnog posuđivanja i adaptacije. S obzirom da se proces jezičnih dodira i preuzimanja odvijao dominantno u ambijentu u kojemu je njemački jezik imao ulogu superiornoga, statusnog, na području Vojne krajine službenoga i zapovjednog, u radu se razmatraju i procesi lokalnoga jezičnog purizma, poglavito koncem devetnaestoga i prvih desetljeća dvadesetog stoljeća, kad se intenzivirao proces usmjeren obnovi onih segmenata ličkoga identiteta koji su bili usmjereni buđenju nacionalne svijesti i osnaživanju hrvatskoga domoljublja poglavito kroz skrb o jeziku kao njegovom najvažnijem povijesnom integracijskom čimbeniku.

Gljučne riječi: germanizmi, onomaziologija, jezik, štokavski ikavski govori, Gospić, domoljublje

Home in Language and Language in Home / Onomasiological Analysis of Germanisms in Gospić's Štokavian Ikavian Dialect

This paper presents an onomasiological analysis of Germanisms in the Gospić's Štokavian Ikavian dialect based on field, archival, and reference literature research. Identified Germanisms, whose breakdown is approached at the synchronic and diachronic level, bearing witness to the specific sociolinguistic peculiarities of the Gospić area in different periods of its recent history, testify to the intensity of linguistic borrowing and to the extra-linguistic emergent and conceptual reality that was reflected in the process of linguistic borrowing and adaptation. Given that the process of language contact and adoption took place dominantly in an environment where the German language had a superior, status role, and in the area of the Military Frontier an official and commanding language, the paper also considers the processes of local linguistic purism, especially at the end of the nineteenth and the first decades of the twentieth century, when the process aimed at restoring those segments of the personal identity that were aimed at awakening national consciousness and strengthening Croatian patriotism, mainly through care for the language as its most important historical integration factor.

Key words: Germanisms, onomasiology, language, Štokavian Ikavian dialects, Gospić, patriotism

Jadranka Mlikota : Sveučilište u Osijeku
Filozofski fakultet
Odsjek za hrvatski jezik i književnost
Hrvatska

Rene Čipanjan Banja : EÖTVÖS LORÁND TUDOMÁNYEGYETEM (ELTE)
SZLÁV ÉS BALTI FILOLÓGIAI INTÉZET
Budimpešta
Mađarska

Uzničke uspomene Stjepana Radića – analiza Radićeva jezičnoga identiteta u svjetlu jezičnih i stilskih značajka memoarskih zapisa u prvoj polovici 20. stoljeća

U hrvatskoj historiografiji i publicistici postoji velik broj radova o političkom djelovanju Stjepana Radića i pojedinim segmentima djelovanja H(P-R)SS-a. Ostali su odsječci Radićeve publicističke djelatnosti ostali u sjeni atribucije najvećega hrvatskoga političara prve polovice 20. stoljeća premda je iza sebe osim političkih rasprava i brošura ostavio i vrijedne radove iz gospodarstva, povijesti i kulture. Ta ista sudbina zaborava dijelom je zadesila i *Uzničke uspomene*, Radićeve memoarske zapise u kojima evocira mladenačke progone, suđenja i zatvaranja. I dok ih je hrvatska historiografija već prepoznala kao primaran povijesni izvor, hrvatska se filologija dosada na njih prigodničarski osvrtnala ustvrdivši tek da je u njima vidljiv odraz kulturno-historijske slike Hrvatske iz prijelaza 19. u 20. stoljeće, a gotovo u potpunosti ispustivši iz vida jezična i stilski obilježja Radićevih zapisa. Stoga se u ovom radu polazi od jezične i stilske analize prvoga izdanja *Uzničkih uspomena* (1903.), jedinoga objavljenoga za njegova života, čime se nastoji dati odgovor na pitanje u kojoj je mjeri Radić svojim jezičnim identitetom afirmirao hrvatstvo, što je pak nedvojbeno činio svojim političkim djelovanjem. Spomenutom je jezičnom analizom u manjem obimu obuhvaćena i usporedba s drugim, posthumno objavljenim, izdanjem (1929.), a cilj joj je ustvrditi (ne)zadiranje u Radićev jezični identitet, i to netom nakon njegove smrti (1928.), tj. na koncu trećega desetljeća 20. stoljeća.

Gljučne riječi: Stjepan Radić, *Uzničke uspomene*, memoarski zapisi, hrvatski jezik na prijelazu 19. u 20. stoljeće

Uzničke uspomene by Stjepan Radić – the Analysis of Radić’s Language Identity in the Light of the Language and Stylistic Features of the Memoirs in the First Half of the 20th Century

In Croatian historiography and opinion journalism, there are many papers about Stjepan Radić’s work, including the specific segments of power of the Croatian Peasant Party (H(P-R) SS). The other parts of Radić’s work in the field of opinion journalism remain shadowed by his political activity in the first half of the 20th century, although he did not write only political debates, but also valuable economic, historical and cultural works. That very same destiny partly applies to the book called *Uzničke uspomene*, which contains Radić’s memoirs with a dominant literal component, and in which he evokes the banishments, trials and imprisonments from his youthhood. While Croatian historiography considers the book a primary historical source, Croatian philology reflected on them only by appropriate occasion(s); concluding that they faithfully represent the cultural and historical image of Croatia at the turn of the 20th century but leaving almost completely out of sight the analysis of their language and style. Therefore, the main topic of this paper is the analysis of the language and style of the first edition of *Uzničke uspomene* (1903) by Radić, the only edition published during his lifetime, which aims to conclude to what extent did he affirm the Croatian traditional values, what he, on the other hand, clearly did with his political activity. The abovementioned language analysis to a smaller extent includes the comparison with the second edition of the mentioned book (1929), published right after Radić’s death; the comparison aims to confirm and describe the possible changes made to Radić’s language identity in the period following his death (1928), more precisely at the end of the third decade of the 20th century.

Key words: Stjepan Radić, *Uzničke uspomene*, memoirs, the Croatian language at the turn of the 20th century

Josip Miletić : Sveučilište u Zadru
: Odjel za kroatistiku
: Hrvatska

Domovina i patriotizam u poeziji Šimuna Šite Ćorića

U radu se razmatra odnos hrvatske dijaspore prema matičnoj domovini na primjeru poezije i pjesničke proze Šimuna Šite Ćorića. Ovaj iznimno plodni književnik, znanstvenik, kantautor nije samo duhovnik hrvatske dijaspore, već je kao dugogodišnji predsjednik i glasnogovornik Hrvatskoga svjetskog kongresa jedan od

najboljih poznavatelja duhovnog stanja hrvatskog iseljeničtva diljem svijeta, a što je pretočio u svoj književni i znanstveni opus.

Ključne riječi: dijaspora, domoljublje, religioznost, poezija, Šimun Šito Ćorić

Homeland and Patriotism in the Poetry Written by Šimun Šito Ćorić

The paper examines the relationship of the Croatian diaspora toward the motherland illustrated by the example of Šimun Šito Ćorić’s poetry and prose poetry. This extremely prolific writer, scholar, singer, and songwriter is not only a spiritual leader of the Croatian diaspora but also the long-serving president and spokesperson of the Croatian World Congress, and thus one of the best experts on the spiritual state of the Croatian diaspora worldwide, which reflects into his literary and scientific work.

Key words: diaspora, patriotism, religiosity, poetry, Šimun Šito Ćorić

Anela Nikčević – Milković : Sveučilište u Zadru
: Odjel za nastavničke studije u Gospiću
: Hrvatska

Individualni, demografski i kontekstualni prediktori interkulturalne osjetljivosti

Suvremeni koncept domoljublja podrazumijeva identifikaciju sa svojom zemljom i svojim narodom bez vrijeđanja ili omalovažavanja drugih naroda. Kroz sve okolinske sustave – mikrosustav, mezosustav, egzosustav, makrosustav i kronosustav, obuhvaćene Bronfenbrennerovom teorijom ekoloških sustava, a naročito kroz mikrosustav (kojeg obuhvaćaju obitelj, vrtić/škola, susjedstvo, vjerske zajednice, vršnjaci), nastoji se utjecati na razvoj interkulturalne osjetljivosti kod djece i adolescenata. Najviše se nastoji utjecati interkulturalnim obrazovanjem u kojem ključnu ulogu imaju interkulturalno osjetljivi nastavnici. Cilj je interkulturalnog obrazovanja osvješćivanje pluralnog društva, povećanje svjesnosti učenika/studenata o vlastitoj kulturi, ali i prihvaćanje postojanja drugih, jednako vrijednih kultura i vrijednosnih sustava te učenje prihvaćanja drugih i drukčijih. Interkulturalne interakcije postaju dio svakodnevnog života u sve više globaliziranom svijetu kojem i naša država pripada. U radu će se prikazati pregled prediktora (pokazatelja) interkulturalne osjetljivosti koji su individualni (dob, spol, osobine ličnosti, akademski uspjeh, upoznatost s pojmom interkulturalnosti), demografski (mjesto

življenja, urbanost prebivališta, prisutnost stranih studenata u lokalnoj zajednici, život s pripadnicima drugih kultura) i kontekstualni (vrsta studija, jednopredmetni/dvopredmetni studij, godina studija, socio-ekonomski status obitelji, stupanj obrazovanja roditelja, volonterski rad, učenje jezika, sudjelovanje u programima razmjene učenika/studenata) te rezultati istraživanja istih. Poznavanje ovih prediktora je u cilju razvoja adekvatnijeg interkulturalnog obrazovanja koje će biti sposobno razvijati interkulturalnu osjetljivost kod djece, učenika i studenata ostvarujući tako suvremeno poimanje domoljublja.

Ključne riječi: domoljublje, interkulturalne kompetencije, interkulturalna osjetljivost, sustavi okoline, učenici

Individual, Demographic and Contextual Predictors of Intercultural Sensitivity

The modern concept of patriotism implies identification with one's country and one's people without insulting or belittling other people. Through all environmental systems - microsystem, mesosystem, exosystem, macrosystem and chronosystem, covered by Bronfenbrenner's theory of ecological systems, and especially through the microsystem (which includes the family, kindergarten/school, neighbourhood, religious communities, and peers), an effort is made to influence the development of intercultural sensitivity in children and adolescents. The main effort is to influence intercultural education, in which interculturally sensitive teachers play a key role. The goal of intercultural education is to raise awareness of a pluralistic society, to increase students' awareness of their own culture, but also to accept the existence of other, equally valuable cultures and value systems, and to learn to accept other and different ones. Intercultural interactions are becoming a part of everyday life in an increasingly globalized world to which our country also belongs. The paper will present an overview of predictors (indicators) of intercultural sensitivity that are individual (age, gender, personality traits, academic success, familiarity with the concept of interculturality), demographic (place of living, the urbanity of residence, presence of foreign students in the local community, living with members of other cultures) and contextual (type of study, single-subject/double-subject study, year of study, socio-economic status of the family, parent's level of education, volunteer work, language learning, participation in student/student exchange programs) and research results of there. Knowing these predictors is aimed at developing a more adequate intercultural education that will be capable to develop intercultural sensitivity in children, pupils and students, thereby achieving a modern understanding of patriotism.

Key words: patriotism, intercultural competencies, intercultural sensitivity, environmental systems, students

Ivana Odža
Sveučilište u Splitu
Filozofski fakultet
Hrvatska

Domoljublje u lektiri od 1. do 4. razreda

U radu će se analizirati književna djela s popisa lektire od 1. do 4. razreda s obzirom na koncept domoljublja. Iako etimološki jasan, domoljublje je višeznačan koncept, neizostavno određen društvenim (ideološkim) kontekstom. U analiziranome književnome korpusu za djecu razmatrat će se različite „domoljubne paradigme“ s naglaskom na „suvremenu domoljubnu paradigmu“, definiranu kurikulnim dokumentima, a koja podrazumijeva (1) afirmativan odnos prema europskih vrijednostima te (2) afirmativan odnos prema hrvatskim kulturno-identitetskim posebnostima. Teorijska polazišta temelje se na suvremenim konceptima o prostoru kao prožimanju fizičkoga i duhovnoga svijeta pojedinca, a u njemu prostor domovine zauzima važno mjesto. U skladu s time, domoljublje će se promatrati kroz odnos književnoga subjekta prema nizu eksplicitno i implicitno određenih prostora u koje koncept domoljublja interferira (prostora zavičaja, fizički i emocionalni prostora doma i domovine, prostor obiteljskoga života, simbolički prostor domovine, prostor fizičke i emocionalne udaljenosti od doma/domovine, domovina kao odraz svijeta i sl.). Analiza pokazuje da u književnim djelima s popisa lektire od 1. do 4. razreda domoljublje prevladava više kao opći, apstraktni koncept, negoli kao odnos prema konkretnoj domovini. Kanonska književna djela jasnije se određuju prema hrvatskim kulturno-identitetskim odrednicama, dok je tendencija suvremene dječje književnosti njihovo uopćavanje unutar koncepta zajedničkih europskih vrijednosti.

Ključne riječi: domoljublje, kanonska dječja književnost, kurikulum, novija dječja književnost, prostor

Patriotism in Reading from 1st to 4th Grade

The paper will analyse literary works from the compulsory reading list from 1st to 4th grade of the elementary school concerning the concept of patriotism. Although etymologically clear, patriotism is an ambiguous concept, inevitably determined by the social (ideological) context. In the analysed children's literary corpus, different "patriotic paradigms" will be considered, with an emphasis on the "modern patriotic paradigm" defined by curricular documents, which implies (1) an affirmative attitude towards European values, and (2) an affirmative attitude towards Croatian cultural and identity peculiarities. The theoretical tenets are based on contemporary concepts of space as a permeation of the physical and spiritual world of an individual, in which the domain of homeland occupies an important place. Accordingly, patriotism will be observed through the attitude of the literary subject towards a series of explicitly and

implicitly determined spaces with which the concept of patriotism interferes (homeland domain, the physical and emotional domain of home and homeland, family life domain, the symbolic domain of homeland, domain of physical and emotional distance from home/homeland, homeland as a reflection of the world, etc.). The analysis shows that patriotism prevails in the literary works on the compulsory reading list from 1st to 4th grade more as a general, abstract concept than as an attitude towards a specific homeland. Canonical literary works are more clearly defined according to Croatian cultural and identity determinants, while the tendency of contemporary children's literature is to generalise them within the concept of common European values.

Key words: patriotism, canonical children's literature, curriculum, recent children's literature, space

Nensi Segarić

Sveučilište u Zadru

Odjel za sociologiju

Jadranka Brkić – Vejmelka

Sveučilište u Zadru

Odjel za nastavničke studije u Gospiću

Hrvatska

Mišljenja mladih o prilikama i preprekama u ostvarivanju zadovoljavajućeg života u Hrvatskoj

Globalizacijski procesi i dinamične promjene suvremenog društva u cijelom svijetu, pa tako i u Hrvatskoj, snažno utječu na procese društvene integracije, posebice mladih. Za Hrvatsku su značajni recentni europski integracijski procesi. Članstvo u Europskoj uniji stvorilo je nove prilike, između ostaloga u području obrazovanja i rada, što je omogućilo veću mobilnost, posebice mladih, ali i odlazak iz Hrvatske. Hrvatsku istovremeno karakterizira proces političke i ekonomske tranzicije pa se u uvjetima socijalne i gospodarske nesigurnosti, kako na globalnoj tako i na lokalnoj razini, formiraju određene vrijednosti i stavovi mladih. U takvom društvenom kontekstu važna su mišljenja i stavovi mladih koja su vezana uz svakodnevni život kao što su obrazovanje, obitelj, mobilnost, zaposlenje. Stavovi mladih važni su i za razumijevanje značajki društvenih kretanja kao i za uvid u društvene trendove. Cilj je ovog rada ispitati mišljenja i stavove mladih o njihovom poimanju domovine u uvjetima društvene transformacije. U tu svrhu provedeno je kvalitativno istraživanje metodom fokus-grupa, čiji sudionici su bili učenici završnih razreda u dvije zadarske srednje škole. Kroz razgovore s učenicima nastojala se utvrditi njihova percepcija domovine u smislu prostorne pripadnosti kao i budućnosti domovine kroz osobne prilike za ostanak i moguće motive i čimbenike odlaska.

Ključne riječi: domovina, Hrvatska, iseljavanje, mladi, društvena transformacija

The Attitudes of Young People About Possibilities and Obstacles in Achieving Satisfactory Life in Croatia

Globalisation and contemporary dynamic social transformation in the whole world, and in Croatia as well, have a strong impact on social integration, especially of youth. Recent European integration processes are very important for Croatia. Membership in European Union created new opportunities in the field of education and work that enabled greater mobility, especially of youth, and leaving Croatia as well. At the same time, Croatia is going through a period of political and economic transition, so in the circumstances of social and economic uncertainty, on a global and local level, young people's opinions and attitudes are formed. In such a social context, attitudes and opinions of young people about education, family, mobility, and employment are of much importance. Those attitudes are also important for understanding the features of social movements and social trends. The aim of this work is to examine the opinions and attitudes of youth about their homeland in the conditions of social transformation. For this purpose, qualitative research was carried out using the focus group method among final grade students in two high schools in Zadar. Through conversation, it was tried out to determine their perception of the homeland in terms of spatial belongings and also about the future of the homeland through personal opportunities to stay and possible factors for leaving.

Key words: homeland, Croatia, migration, youth, social transformation

Anela Serdar Pašalić

Gimnazija Gospić

Ivana Tomljenović

Gimnazija Gospić

Hrvatska

Domovina u kazališnoj umjetnosti

Rad donosi sliku kazališnog života u Hrvatskoj u razdoblju od 1990. do 2000. godine. Analitičko-istraživačkom metodom, autorice promišljaju o ostvarenjima u kazališnoj umjetnosti na temu domovine i Domovinskog rata, slijedom kontinuiranih edukacija i proučavanja kazališnog opusa s kraja 20. st. i početkom 21. st. Kronološki prikazuju presjek kazališnih predstava s naglaskom na implementaciju domovinske tematsko-motivske okosnice te glumačkih i redateljskih rješenja. U dijelu rada koji se odnosi na prikaz Domovinskog rata u kazališnoj umjetnosti, autorice donose pregled kazališnih ostvarenja u hrvatskim nacionalnim kućama (HNK Zagreb, HNK Osijek, HNK Rijeka i HNK Split) istražujući odnos kazališta prema ratnoj tematici. Pozornost posvećuju i tzv. prigodničarskim kazališnim tekstovima,

njihovoj realizaciji te sadržajnoj razgradnji i prilagodbi izvođenju na sceni. Prikazuju i korelaciju s europskim poimanjem predmetne teme. Postavlja se pitanje: koliko i kako kazališna umjetnost participira u pojmu domoljublja, poimanja domovine kao mjesta sjećanja, domovine kao najvišega simbola domoljublja koja se umjetnički ostvaruje kroz dramaturšku, redateljsku i glumačku dionicu i tako postaje vječno zapisana.

Ključne riječi: domovina, kazališna umjetnost, Domovinski rat, kazališne vrste, kazališne tehnike

Homeland in Theatre Arts

A paper on the topic of „Homeland in Theatre Arts“ presents theatre life in Croatia in the period from 1990 to 2000. The authors reflect on achievements in theatre arts on the topic of homeland and the War of Independence by analytical research method, continual education and the study of theatre opus from the end of the 20th and the beginning of the 21st century. They chronologically show the overview of theatre performances by emphasising the implementation of topic-motivation outline, acting and director solutions and critical thinking. The part of the paper which covers the topic and the perception of the theatre during the Croatian War of Independence shows the overview of theatre achievements in Croatian national institutions (HNK Zagreb, HNK Osijek, HNK Rijeka and HNK Split) and it also explores the relation of the theatre-war theme. The authors pay special attention to the so-called drama types, adequate theatre texts, their realisation, topic development, and performance adjustments. The correlation to the European view of the topic is also mentioned. The question is how much and in what ways does theatre arts cover the topic of patriotism and media, the homeland as the place of memory and not forgetting, the homeland as the most significant symbol of patriotism, which is artistically realised through dramatical, directive and acting sections and in that way written forever.

Key words: homeland, theatre arts, the Croatian Civil War of Independence, theatrical types, theatrical techniques

Ante Sorić : Klasična gimnazija Ivana Pavla II. u Zadru
Hrvatska

Domoljublje u opusu pastoralnog teologa don Živana Bezića

Don Živan Bezić (1921. – 2007.) jedan je od istaknutijih hrvatskih postsaborskih teologa čiji je doprinos na području pastoralne teologije, ali i u drugim znanstvenim granama, urodio plodnim spisateljskim opusom. Kada se sagleda njegov život i rad iz biografske pozicije, vidi se zaista originalan životni hod bitno obilježen mučeničkom žrtvom zatočenika logora nacističkoga režima, kao i komunističkim progonima za vrijeme njegova svećeničkoga i spisateljskog djelovanja, koji je postao jednim od mnoštva simbola patnje hrvatskoga naroda u 20. stoljeću.

Na temelju Bezićeva objavljena dvadeset i jednog djela te preko tristo članaka ovo će istraživanje znanstvenom metodologijom prikazati poimanje domoljublja u izazovu društveno-političkih ideja, ideologija i svjetonazora – napose u odnosu na kršćanstvo i teološke postavke. Predstavit će se biografski i bibliografski podaci Živana Bezića te pojam domoljublja u odnosu na starije i novije ideologije kroz jezičnu, filozofsku i teološko-pastoralnu perspektivu. Konačna svrha istraživanja jest prikazati kako je jedan hrvatski čovjek, svećenik i teolog, u okviru vlastite žrtve pozitivno definirao domoljublje i kako to može nadahnjivati buduće generacije.

Ključne riječi: Don Živan Bezić, domoljublje, ideologije, kršćanstvo i crkveni dokumenti

Patriotism in the Literary Works of don Živan Bezić, the Pastoral Theologian

Don Živan Bezić (1921 – 2007) is one of the most outstanding Croatian post-conciliar theologians whose contribution was fruitful in the prolific writing opus in the field of pastoral theology and other branches of science. When we follow his work and his life from the perspective of his biography, we can see a truly original life journey characterized by his martyrdom as a prisoner in the Nazi concentration camp as well as his sufferings during the communist persecution and repression. He was working as a priest and a writer during that horrible time and in that way, he became a symbol of the sufferings of the Croatian people in the 20th century.

Based on his 21 printed books and more than 300 articles, this research will show the concept of patriotism in the challenge of the social and political ideas, ideologies and various points of view – particularly related to Christianity and theological data. The biographical and bibliographical data about Živan Bezić will be given, and the idea of patriotism will be presented in the relation to old and new ideologies through linguistic, philosophical, pastoral and theological perspectives. The final purpose of this research is to show the example of a Croatian man, a priest and a theologian who defined the idea of patriotism through his sacrifice. New generations of young people can be inspired and motivated by his life and work.

Key words: Don Živan Bezić, patriotism, ideologies, Christianity and Church documents

Ante Starčević u ličkim pravaškim glasilima *Hrvat* i *Starčevićanac*

Nakon smrti Ante Starčevića 1895. godine ostaje raskol u Hrvatskoj stranci prava na dvije stranke: matičnu Stranku prava i Čistu stranku prava. Raskol u stranci donosi netrpeljivost u čijoj je osnovi bila suradnja matične Stranke prava s režimskom Neodvisnom narodnom strankom koja je svojom nagodbenjačkom politikom u opreci s temeljnim pravaškim načelima, a to je negiranje Hrvatsko-ugarske nagodbe iz 1868. godine. Ove suprotnosti očituju se kroz pisanje novina koje u to vrijeme izlaze u Gospiću, a to su *Hrvat* (1895.g.) i *Starčevićanac* (1907.g.).

U radu se polazi od pretpostavke da, unatoč razilaženju u Stranci prava, što je vidljivo iz sadržaja novina, lik i djelo Ante Starčevića ostaju temeljna politička misao u Lici. Osnovna građa za ovaj rad su novine *Hrvat* i *Starčevićanac*. Novine *Hrvat* izlaze od 1895. godine do 1911. godine i osnovne su mu značajke vidljive od prvog broja, a to je zaštita Hrvata i njihovog identiteta te kritika Hrvatsko-ugarske nagodbe iz 1868. godine. Novine *Starčevićanac* su glasilo Starčevićeva kluba u Gospiću i izlaze od 1907. godine do 1908. godine. Dakle, ova dva glasila neposredno se bave razvojem pravaške misli u Lici, a samim time i Antom Starčevićem čijim se djelom bavi ovaj rad.

Ključne riječi: Ante Starčević, novine, *Hrvat*, *Starčevićanac*

Ante Starčević in Lika Right Wing Newsletters of *Hrvat* and *Starčevićanac*

After Ante Starčević died in 1895, his Party of Rights divides into two parts Main Party of Rights and the Pure Party of Rights. Schism in his Party is mainly because of cooperation between the Main Party of Rights and the Independent People's Party whose ideology was against the Party of Right's principles, and that was a denial of the Austria-Hungarian agreement from 1868. This contrariness' can be found in newspapers of that time *Hrvat*(1895) and *Starčevićanac*(1907).

This paper is based on the assumption that despite the divergence in the Party of Rights, which is evident from the content of the newspaper, the character and work of Ante Starčević remain a fundamental political idea in Lika. The basic materials for this work are the newspapers *Hrvat* and *Starčevićanac*. The newspaper *Hrvat* was published in 1895. to 1911. Its basic features are visible from the first issue, which is the protection of Croats and their identity, and criticism of the Croatian – Hungarian settlement of 1868. The newspaper *Starčevićanac* was the newsletter of Starčević's club in Gospić and was issued in 1907. to 1908. Thus, these two newsletters are directly concerned with the development of the right-wing, and therefore with Ante Starčević, whose work is the subject of the paper.

Key words: Ante Starčević, newspapers, *Hrvat*, *Starčevićanac*

Domovina i emocije u Cesarićevoj pjesmi *Trubač sa Seine* (*Matoš u Parizu*) u metodičkom kontekstu

Svijest o domovini jedan je od temeljaca izgradnje vlastitog identiteta i pozitivne afirmacije pripadnosti i zajedništva. Hrvatski jezik kao nastavni predmet ima važnost i ulogu od nacionalnog značaja. Funkcija književnih sadržaja koji potiču domoljubne emocije u nastavi Hrvatskog jezika ima višeznačnu ulogu, kako u izgrađivanju učeničke osobnosti, tako i u bogaćenju spoznajnog, estetskog, moralnog i svjetonazorskog bića učenika. Uspješnost književne komunikacije između učenika i književnih sadržaja, odnosno recepcija, uvjetovana je odnosom emocija, motivacije i interpretacije. Estetska vrijednost književnog ostvaraja uvjetovana je nizom vrijednosnih interakcija, dok se snaga književne riječi ogleda u jačini emocija koje izaziva. U nastavi književnosti jakost upravo tih emocija uvjetuje učeničku motivaciju i interakciju s nastavnim sadržajem. Kompleksnost i univerzalnost reprezentacije domovine i emocija u Cesarićevoj pjesmi *Trubač sa Seine* (*Matoš u Parizu*) u nastavi književnosti pružaju mogućnosti buđenja, poticanja i razvoja domoljubne svijesti i pozitivnih emocija kod učenika. Estetska vrijednost i interpretativne mogućnosti ove pjesme, proučavane i korištene u metodičkom kontekstu, u bitnome utječu na razvoj emocionalne inteligencije kod učenika koji postaju trajni recipijenti.

Ključne riječi: domovina, emocije, *Trubač sa Seine* (*Matoš u Parizu*), nastava književnosti, metodika književnosti.

Homeland and Emotions in Cesarić's Poem *The Trumpeter from the Seine* (*Matoš in Paris*) in a Methodological Context

Awareness of the homeland is one of the foundations of building one's own identity and positive affirmation of belonging and togetherness. The Croatian language as a school subject has importance and a role of national significance. The function of literary content that encourages patriotic emotions in the teaching of the Croatian language has a multifaceted role, both in building the student's personality and in enriching the cognitive, aesthetic, moral and worldview of the student's being. The success of literary communication between students and literary content, respectively reception, is conditioned by the relationship between emotions, motivation and interpretation. The aesthetic value of a literary creation is determined by a series of value interactions, while the power of a literary word is reflected in the strength of emotions it evokes. In the teaching of literature, the strength of

these emotions determines student motivation and interaction with the teaching content. The complexity and universality of the representation of the homeland and emotions in Cesarić's poem *Trumpeter from the Seine (Matoš in Paris)* provide opportunities for awakening, encouraging and developing patriotic awareness and positive emotions in students. The aesthetic value and interpretative possibilities of this poem, studied and used in a methodical context, significantly affect the development of emotional intelligence in students who become permanent recipients.

Key words: homeland, emotions, *Trumpeter from the Seine (Matoš in Paris)*, teaching of literature, methodology of literature.

Maja Verdonik : Sveučilište u Rijeci
Učiteljski fakultet
Kristina Polić : Rijeka

Likovi legendi Središnje Hrvatske u autorskim slikovnicama Zdenka Bašića

Autorske slikovnice Zdenka Bašića *Sjeverozapadni vjetar* (2011), *Mjesečeve sjene* (2013) i *Moguti* (2020) tematiziraju motive legendi Središnje Hrvatske, koje autor interpretira osobujnim umjetničkim književno-likovnim pristupom. Bašićev je cilj ovim slikovnicama sačuvati sjećanje na narodne predaje prenošene generacijama usmenim putem te potaknuti mlađe naraštaje da njeguju običaje i kulturu svojim baka i djedova. Polazeći od teorijskih odrednica legende kao vrste usmene književnosti, istraživanje se fokusira na prisutnost i ulogu likova hrvatskih legendi u navedenim slikovnicama Zdenka Bašića. Koristeći elemente hrvatskih narodnih predaja i slavenske mitologije Zdenko Bašić u svojim je pričama kreirao zamišljeni svijet koji mlađim generacijama može biti putokaz u težnji za očuvanjem prirode i narodne baštine svoje domovine. Uključujući motive prirode i prirodnih pojava te bajkovitih bića hrvatskih i slavenskih legendi, analizirane slikovnice poslužile su Zdenku Bašiću kao medij putem kojeg se istovremeno obraća dječjoj čitateljskoj publici kao i odraslim čitateljima. Svojim umjetničkim izričajem Bašić tako, uz uvriježeno shvaćanje namijenjenosti slikovnica djeci, potiče i pitanje namijenjenosti slikovnica odraslim čitateljima, kao i pitanje razlike između slikovnice i ilustrirane knjige.

Gljučne riječi: hrvatske legende, ilustrirana knjiga, slavenska mitologija, slikovnice za odrasle, Zdenko Bašić

The Characters of the Central Croatian Legends in the Zdenko Bašić's Picture Books

The picture books *Northwest Wind* (2011), *Shadow of the Moon* (2013) and *Moguti* (2020) by Zdenko Bašić deal with motifs from the sagas of Central Croatia, which the author interprets with a distinctive artistic, literary and design approach. Bašić's goal with these picture books is to preserve the memory of folk traditions passed down orally and to encourage younger generations to preserve the customs and culture of their grandparents. Starting from the theoretical determinants of legend as a form of oral literature, the study focuses on the presence and role of the characters of Croatian legends in the above-mentioned picture books by Zdenko Bašić. Using elements of Croatian folklore and Slavic mythology, Zdenko Bašić created an imaginary world in his stories that can serve as a guide for younger generations in their quest to preserve the nature and folk heritage of their homeland. The analysed picture books with motifs from nature and natural phenomena, as well as mythical creatures from Croatian and Slavic sagas, served Zdenko Bašić as a medium with which he addressed both children as readers and adult readers. With his artistic expression, Bašić stimulates not only the common understanding that picture books are meant for children but also the question of whether picture books are meant for adult readers, as well as the question of the difference between a picture book and an illustrated book.

Key words: Croatian sagas, illustrated book Slavic mythology, picture books for adults, Zdenko Bašić

Matija Vigato : Sveučilište u Zagrebu
Filozofski fakultet
Ivica Vigato : Zadar
Hrvatska

Identitet bratovština sa zadarskoga područja u 17. i 18. stoljeću – Metafizički temelji i leksička analiza

Religiozno-karitativne bratovštine u Dalmaciji još su od srednjega vijeka imale veoma važnu društvenu ulogu, a neke su se održale i do danas. Članovi bratovština svojim javnim djelovanjem, koje uključuje pomaganje siromašnima, organizaciju procesija i rad na zajedničkom bratimskom zemljištu, svjedoče pripadnost mjestu stanovanja, katoličkoj crkvi i pojedinoj bratovštini. Kako bi se ta pripadnost formalizirala, na početku svake bratovštinske knjige (madrakule) nalaze se i kapituli tj. pravila bratovštine kojima ne samo da se reguliraju prava i obveze njenih članova, već se

ističe i njen identitet. Međutim, kada se identitet bratovštine promotri na metafizičkoj razini, otvaraju se brojna pitanja: Jesu li bratovštine više od skupa svojih članova? Postoje li svojstva bratovština koja su nužna ili je riječ samo o obiteljskoj sličnosti? Kako se cjelina bratovština sa zadarskog područja odnosi prema identitetu svake pojedine bratovštine? U ovom radu, ovakva i slična pitanja uzimaju se u obzir prilikom leksičke analize kapitula glagoljskih bratovštinskih knjiga sa zadarskog područja iz 17. i 18. stoljeća, u kojoj autori raščlanjuju leksik klasificirajući ga po sadržaju, načinu tvorbe te semantičkim odnosima među leksemima kako bi istražili postojanost, odnosno nepromjenjivost identitetskih odrednica.

Gljučne riječi: religiozno-karitativne bratovštine, pravila bratovštine, metafizika, identitet, skupovi, svojstva, leksička raščlamba

Identity of Confraternities From the Zadar Area in the 17th and 18th Centuries - Metaphysical Foundations and Lexical Analysis

Religious-charitable confraternities in Dalmatia have had a very important social role since the Middle Ages, and some have survived to this day. Fraternity members, through their public activities, which include helping the poor, organizing processions and working on the common fraternal land, testify to belonging to the place of residence, the Catholic Church and the particular fraternity. To formalize this affiliation, at the beginning of each fraternity book (matricule), there are chapters, i.e. the rules of the fraternity, which not only regulate the rights and obligations of its members but also emphasize its identity. However, when the identity of a fraternity is considered on a metaphysical level, many questions arise: Are fraternities more than a gathering of their members? Are there characteristics of fraternities that are necessary or is it just a matter of family resemblance? How do all fraternities from the Zadar area relate to the identity of each fraternity? In this paper, these and similar questions are taken into account during the lexical analysis of the chapters of Glagolitic brotherhood books from the Zadar area from the 17th and 18th centuries, in which the authors analyse the lexicon, classifying it by content, method of creation, and semantic relationships between lexemes to investigate permanence, i.e. immutability of identity determinants.

Key words: religious-charitable confraternities, confraternity rules, metaphysics, identity, gatherings, characteristics, lexical division

Jelena Vignjević | Sveučilište u Zagrebu
Učiteljski fakultet
| Hrvatska

Domovina za početnike u čitanju i pisanju (prezentacija domovine u hrvatskim početnicama)

Početnica – knjiga uz pomoć koje dijete ovladava čitanjem i pisanjem – nije namijenjena samo opismenjavanju djece već i njihovu uvođenju u kulturu u kojoj se odgajaju, to jest u zajednička materijalna i duhovna dobra te u etičke i društvene vrijednosti određene zajednice u određenom trenutku. Stoga su tekstovi kojima dijete uvježbava čitanje i pisanje pomno birani i usklađeni sa zajedničkim vrijednostima zajednice. Domovina, kao jedna od zajedničkih vrijednosti, značajno je prisutna u početnicama iz vremena javnoga, općega, odgoja i obrazovanja, odnosno, kad je o hrvatskom društvu riječ, od 19. stoljeća.

Ovaj rad donosi uvid u načine prezentacije domovine, kao i u mijenjanje samoga koncepta domovine, u hrvatskim početnicama od 19. stoljeća do danas.

Za potrebe dijakronijskog pregleda koncepta domovine i njegove prezentacije u hrvatskim početnicama, načinjena je komparativna analiza metodičkih tekstova u izabranim početnicama. Rezultati analize pokazuju kako se u različitim društvenim i političkim okolnostima mijenjao koncept domovine, načini prezentacije domovine, kao i mjera zastupljenosti iskaza o domovini i domoljubnih iskaza u hrvatskim početnicama.

Gljučne riječi: domovina, djetinjstvo, početnica, opismenjavanje

The Homeland for Beginners in Reading and Writing (Presentation of Homeland in Croatian School Primers)

School Primer – as the child's first schoolbook and the book that helps him in initial reading and writing – is not intended only for the process of literacy, but also for the process of inclusion in the culture in which children are raised, in other words, in the common material and spiritual goods, as well as ethical and social values of a certain community at a certain time. Therefore, the texts with which the child practices reading and writing are carefully selected and harmonized with the common values of the community. The homeland, as one of the common values, is significantly present in the elementary books from the time of public education, that is, for Croatian society, from the 19th century.

This paper provides an insight into the ways of presenting homeland, as well as changing the concept of homeland, in Croatian school primers from the 19th

century to the present day. In order to gain a diachronic insight into the concept of homeland and its presentation in Croatian school primers, a comparative analysis of methodological texts in selected primers was made. The results of the analysis show the changing of the concept of homeland, the ways of presenting the homeland and the representation of statements about the homeland and patriotic statements in Croatian primers, in different social and political circumstances.

Key words: childhood, homeland, literacy, school primer

Jelena Vlahović : Sveučilište u Zadru
Odjel za nastavničke studije u Gospiću
Hrvatska

Nacionalni identitet kao odgojno-obrazovna vrijednost

Odgojno-obrazovne vrijednosti temeljna su sastavnica Nacionalnog okvirnog kurikulumu za predškolski odgoj i obrazovanje te opće obvezno i srednjoškolsko obrazovanje (2011). Ključne vrijednosti hrvatskog odgojno-obrazovnog sustava su: znanje, solidarnost, identitet i odgovornost. U ovom radu pozornost se pridaje izazovu i potrebi promišljanja nacionalnog identiteta kao odgojno-obrazovne vrijednosti u suvremenom dobu globalizacije, modernizacije i migracija. S obzirom na kompleksnost pojma i razna tumačenja, u radu se polazi od utvrđivanja teorijskog okvira i ključnih pojmova nacionalnog identiteta u kontekstu odgojno-obrazovnih vrijednosti. U radu je provedena metaanaliza radova i analiza sadržaja radova o nacionalnom identitetu u odgojno-obrazovnom kontekstu. Istraživanje je provedeno na temelju radova objavljenih na portalu hrvatskih znanstvenih i stručnih časopisa, Hrčak, u razdoblju od 1990. do 2023. godine. Rezultati ukazuju kako je svukupno mali broj radova usmjeren razmatranju i istraživanju nacionalnog identiteta, a među njima prednjače oni iz područja humanističkih znanosti, prije svega u polju povijesti. U odgojno-obrazovnom kontekstu nacionalni identitet se najčešće dovodi u poveznicu s obrazovanjem manjina i očuvanjem hrvatskog nacionalnog identiteta u inozemstvu. Iz rezultata provedene analize možemo zaključiti kako neki aspekti nacionalnog identiteta kao odgojno-obrazovne vrijednosti još uvijek nisu dovoljno prepoznati ni istraženi što predstavlja izazov u razvoju kompetencija suvremenog učitelja kao nositelja i prenositelja temeljnih vrijednosti u suvremenoj školi.

Ključne riječi: nacionalni identitet, odgojno-obrazovne vrijednosti, Nacionalni okvirni kurikulum, učitelj, metaanaliza

National Identity as an Educational Value

Educational values are a fundamental component of the National Curriculum Framework for preschool education and general compulsory and secondary education (2011). Key values in the Croatian educational system are knowledge, solidarity, identity and responsibility. In this work, attention is paid to the challenge and the need to reflect on national identity as an educational value in the modern age of globalization, modernization and migration. Considering the complexity of the term and various interpretations, the paper starts by determining the theoretical framework and key terms of national identity in the context of educational values. In the paper, a meta-analysis of papers and analysis of the content of papers on national identity in the educational context was carried out. The research was conducted on the basis of papers published on the portal of Croatian scientific and professional journals, Hrčak, in the period from 1990 to 2023. The results indicate that overall a small number of papers are focused on the consideration and research of national identity, and among them, those from the field of humanities, primarily in the field of history, are the most numerous. In the educational context, national identity is most often associated with the education of minorities and the preservation of Croatian national identity abroad. From the results of the analysis, we can conclude that some aspects of national identity as an educational value are still not sufficiently recognized or researched, which represents a challenge in the development of the modern teacher competencies who is a bearer and a transmitter of fundamental values in a modern school.

Key words: national identity, educational values, National Curriculum Framework, teacher, meta-analysis

Sanja Vrcić – Mataija : Sveučilište u Zadru
Odjel za nastavničke studije u Gospiću
Hrvatska

Koncepcija domoljublja u paratekstualnim sastavnicama dječje proze o Domovinskom ratu

U skladu s kontekstualnom suvremenom naratologijom u čijem je fokusu odnos konteksta i povijesnosti, u radu se na korpusu dječje proze o Domovinskom ratu utvrđuju koncepcije domoljublja kroz međudnos verbalnih i neverbalnih kodova – paratekstova (Genette 1977) koji okružuju književni pripovjedni tekst. Analizom su obuhvaćene vanjske reprezentacije različitih izdavača dječje proze o Domovinskom ratu (naslovi, podnaslovi, bilješke) te prostorne, vremenske,

supstancijalne i funkcionalne značajke paratekstualnih sastavnica. Smješteni na jakim peritekstualnim pozicijama (početci ili završetci knjiga), najčešće napisani kao izvorni tekstovi prvim izdanjima, analizirani paratekstovi uglavnom su tekstualni i vizualni, obilježeni komentiranjem ratne stvarnosti, usmjereni dječjoj publici. Oblikovani slikovitim intradiskurzivnim konotativnim naslovima (Ubili su mi kuću, Krik, Od rata do zvijezda, Crobinhoodovi, Plaču li anđeli?, Koko u Kninu, Mali ratni dnevnik/Moj tata spava s anđelima...), napisani kao posvete – djeci ratnim stradalnicima, kao predgovori ili pogovori, bilješke i tumači riječi, uz vizualno oblikovane komentare književnog teksta, djelujući između teksta i konteksta, interpretirani paratekstovi unutar opusa dječje proze o Domovinskom ratu skreću pozornost na referentnu stvarnost, djecu kao žrtve ranih događanja te autore čije se koncepcije domoljublja pripovjedno oblikuju.

Gljučne riječi: dječja proza o Domovinskom ratu, koncepcija domoljublja, naratologija, paratekstovi

The Concept of Patriotism in Paratextual Components of Children's Prose About the Homeland War

Following contextual contemporary narratology, which focuses on the relationship between context and historicity, this paper establishes conceptions of patriotism through the interrelationship of verbal and non-verbal codes - paratexts (Genette 1977) surrounding the literary narrative text on the corpus of children's prose about the Homeland War. The analysis includes external representations of various publishers of children's prose about the Homeland War (titles, subtitles, notes) and spatial, temporal, substantial and functional features of paratextual components. Located in strong peritextual positions (beginnings or endings of books), most often written as original texts in the first editions, the analysed paratexts are mainly textual and visual, characterized by commenting on the reality of war, aimed at a children's audience. Shaped by picturesque intra-discursive connotative titles (Ubili su mi kuću, Krik, Od rata do zvijezda, Crobinhoodovi, Plaču li anđeli?, Koko u Kninu, Mali ratni dnevnik/Moj tata spava s anđelima...), written as dedications - to the children of war victims, as prefaces or afterwords, notes and interpreters of words, along with visually shaped comments of the literary text, acting between the text and the context, interpreted paratexts within the works of children's prose about the Homeland War draw attention to the referential reality, children as victims of early events, and authors whose conceptions of patriotism are shaped narratively.

Key words: children's prose about the Homeland War, the concept of patriotism, narratology, paratexts

Marko Vučetić : Sveučilište u Zadru
Odjel za filozofiju
Hrvatska

Koncept domovine između patriotizma i nacionalizma

U izlaganju se komparira nacionalistički i patriotistički pogled na domovinu. Polazište nacionalističkih politika je obrana nacije od neprijatelja pa je, prema tome, nacionalizam ideologija koja stvara naciju u otporu prema neprijatelju, sjećanju na prošle sukobe i spremnosti da se započnu novi sukobi. Za razliku od nacionalizma, patriotizam izgrađuje koncept domovine na intrinzičnoj ljubavi, ponosu i brizi. Nacionalistička ideologija je ideologija neprijateljstva kojoj odgovora koncept domovine koji nije utemeljen u povijesti, nego u mitu. Cilj ove mitsko-neprijateljske ideologije je potpuno poistovjećivanje nacije i države kako bi se, putem lažne solidarnosti pripadnika neke nacije, potpuno urušila granica između osobnog i javnog. Nacionalističku domovinu ne nastanjuju građani, nego pripadnici neke nacije koji su u funkciji obrane države kao svetog mjesta upravo te nacije.

U izlaganju se, na primjerima iz hrvatske povijesti, pokazuje kako nacionalistički koncept domovine nacionalizira obiteljski dinamizam i odnose kako bi se takva domovina voljela kao majka, štitila kao dijete odnosno kako bi nacionalističke politike postale metafizičkom majkom i metafizičkim djetetom. Patriotizam, naprotiv, domovinu voli kao domovinu, prilazi joj ponosno, bez pomisli na neprijateljstvo. Patriotizam domovinu poima u povijesnim kategorijama koje su u funkciji ostvarivanja toplih ljudskih priča koje ne oduzimaju ljubav prema roditeljima, djeci, drugim ljudima i, u konačnici, prema domovini.

Gljučne riječi: domovina, nacionalizam, patriotizam, povijest, mit

The Concept of Homeland Between Patriotism and Nationalism

The paper will compare the nationalist and patriotic views of the homeland. The starting point of nationalist policies is the defence of the nation against the enemy, which makes nationalism an ideology that creates a nation in resistance to the enemy, the memory of past conflicts and the readiness to start new conflicts. Unlike nationalism, patriotism builds the concept of the homeland on intrinsic love, pride and care. Nationalist ideology is an ideology of hostility, which is answered by the concept of homeland based on myth and not on history. The goal of this mythical-enemy ideology is the complete identification of the nation and the state in order to completely collapse the border between the personal and the public through the false solidarity of the members of a certain nation. The nationalistic homeland is not inhabited by citizens, but by members of a nation whose function is to defend the state as a holy place of that very nation.

The paper will show, using examples from Croatian history, how the nationalist concept of homeland nationalizes family dynamism and relationships in such a way that a homeland is loved like a mother, and protected like a child. In other words, nationalist policies transform the homeland into a metaphysical mother and a metaphysical child. Patriotism, on the contrary, loves the homeland as a homeland, and approaches it proudly, without any thought of hostility. Patriotism understands the homeland in historical categories that serve the purpose of realizing warm human stories that do not take away love for parents, children, other people and, ultimately, for the homeland.

Key words: homeland, nationalism, patriotism, history, myth